

PROČ VĚŘIT
A K ČEMU
JE NÁM

BŮH?

Obsah

1. Proč věřit v Boha?	4
2. Důkazy Boží existence	8
Předpoklady pro důkaz o existenci Boha	8
Sedm důvodů proč jako vědec věřím v Boha	8
Výroky velkých přírodovědců o Bohu	13
Slovy církve...	17
Slovy Písma svatého...	18
Nadpřirozené Boží zjevení	20
3. Co znamená věřit?	21
Věřit a „věřit“	21
Věra jako nauka	22
Věra jako ctnost	24
Věra a „víry“	25
Věra, církev a spása člověka	26
Věra je dobrodružství i vztah	28
4. K čemu je zde církev?	29
5. Jak dosáhnout pravého štěstí v nešťastném světě?	31
6. Proč věřit Bohu, poslouchat a milovat Ho?	32
7. Vnitřní uzdravení	36
Praktické kroky k provádění vnitřního uzdravení	41
8. Rizika života bez Boha a v hříchu	43
9. Co je hřích a jeho důsledky	45
Člověk v hříchu a vině	45
Hřích – odmítnutí Boží lásky	45
Následky hříchu	46
Dědičný hřích	48
Hříchy proti víře	49
10. Co po nás žádá Bůh?	50
Poznámky	53
Zkratky	54
Literatura	55

1. PROČ VĚŘIT V BOHA?

Otázka „proč věřit v Boha“ není úplně ideální, protože nás staví jako-by do pozice možnosti ovlivnit Boží existenci buďto svou vírou či nevírou. Pokud však Bůh je, nikdo a nic tuto realitu nemůže změnit ani kdyby nebylo na světě jediného věřícího. Člověk tedy nutně musí vůči této Realitě zaujmout určitý postoj, stejně jako zaujímá postoj ke Slunci, které za nočních hodin sice nevidí, ale to ještě neznamená, že neexistuje. A přece každý věří, že za pár hodin se opět zjeví na obzoru. Ačkoliv je víra dar, lidským rozumem (který nám Bůh dal) se přece lze dopídit k tomu, že na počátku všech věcí a tvorů stojí svrchovaně dokonalá, netělesná, nesmrtelná bytost, kterou nazýváme Bůh. Po skončení noci (našeho smrtelného života) se však opět objeví toto slunce (Bůh) a naše snaha jej celý život popírat a ignorovat nám nebude nic platná. Zakoušet a objevovat Boha už v tomto pozemském životě můžeme skrze důkazy stvořeného světa, hlasu svědomí a hlavně skrze živou víru v jeho Slovo (nadpřirozené zjevení¹)... podobně jako hledíme na měsíc, který prozrazuje existenci skrytého slunce tím, že nám v noci odráží jeho paprsky.

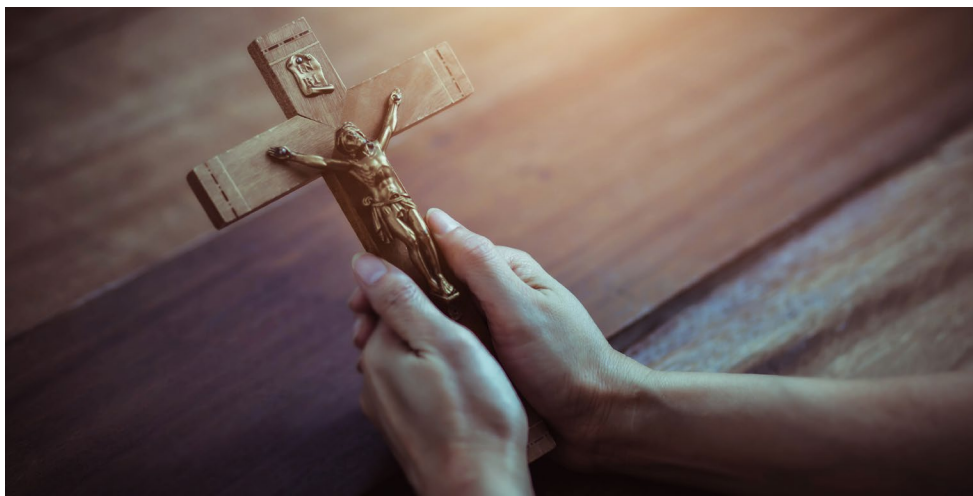
Z almanachu článků pro katolickou spiritualitu Život z víry: "Proč dnes věřit v Boha?" – P. Jiří A. Pleskač

Ve své knize *Zlí duchové a exorcismy* píše její autor P. Gabriele Amorth: „V každé době člověk vnímá nedostatečnost lidských věcí, a proto potřebuje Boha. Avšak v okamžiku, kdy se od Boha odvrátí, je přitahován pověrou, spiritismem, esoterikou, satanskými sektami a vším tím, co obecně nazýváme okultismem. S přesností téměř matematickou v dějinách vždy s úpadkem víry narůstá pověra. Zdá se, že právě profánní svět, je-li zbaven opěrných bodů, tíhne k magii, k okultismu a k nejružnějším formám religiozity, nebo dokonce přímo k ďáblu samému.“ Bůh dal lidem svobodu volit mezi dobrem a zlem, svobodu milovat a svobodu nenávidět. Touží po našem svobodném rozhodnutí k lásce, ne po násilném přemožení člověka, který je zděšený z Boží moci. Chce působit v našich životech, ale chce, abychom my k tomu dali souhlas. Již Starý Zákon píše, že musíme učinit volbu: „*Předložil jsem ti život i smrt, požehnání i zlořečení; vyvol si tedy život*“ (Nu 30, 19).

Člověk vnímá Boží působení ve světě

Člověk je schopný vnímat dobro nad rámec toho, co je dobré pro něho, jeho rodinu, rasu. S Boží pomocí dokonce může milovat své nepřátele. O takových lidech můžeme číst v Bibli a nejlepším příkladem je Ježíš Kristus, který nezištně sloužil lidem celý svůj život. Neměl z toho zisk a nedělal to pro chválu. Během svého utrpení zůstal sám. Přesto si zachoval pokoru a lásku vůči lidem. Zve i nás, abychom ho následovali a konali skutky, skrze které mohou lidé vidět Ježíšovu lásku a dobrotu a které neumí psychologie vysvětlit. Když člověk hledá Boha a začne se k němu obracet, může Bůh jeho život úplně přeformovat a změnit tak, aby člověk mohl žít v pravdě a nezištné lásce. Mnozí lidé, kteří se setkali s Ježíšem, takovou změnu zakusili. Také život prvních křesťanů je svědectvím proměny života, která přesahuje pouze přirozené lidské možnosti.

Člověk může dělat věci, které by nebyly možné, kdyby byl jen výplodem náhody a všechny jeho myšlenky by byly jen výsledkem materiálních procesů v jeho těle. Existují v zásadě dva způsoby, jak lidé kladou otázky a nacházejí na ně odpovědi. Můžeme si položit otázku: „jak?“ věci fungují. Jako odpověď nám může dobře posloužit věda. Jsou lidé, kteří některé pasáže z Bible chápou jako vědecký popis a staví ji proti vědě. Bible se ale zaměřuje na popis stvoření z jiného pohledu než věda. Vědě nekonkuruje a neprotiřečí si s ní. Odpovídá na otázky „proč?“ věci jsou a jaký pro nás mají význam. Je to jiný

způsob kladení otázek a jiný způsob odpovědí. Když malíř namaluje obraz, těžko se spokojíme s vědeckým vysvětlením. Pro většinu lidí bude otázka „proč?“ obraz nakreslil mnohem zásadnější než otázka „jak jej namaloval?“. Když se díváme na přírodu, jsme v podobné situaci. Často žaseme nad její krásou. Vyžádáme-li si vědecké vysvětlení, dozvíme se o fotosyntéze, hvězdokupách nebo gravitačním zákoně. I kdybychom byli schopni přesně zformulovat všechny přírodní zákony, zůstala by otázka „proč tu jsou?“ a „proč je to tak krásné?“. Materialista asi řekne: „Inu, prostě to tak je“. Věřící člověk se nespokojí s vědeckým vysvětlením. Odpovědi na otázky „proč?“ poskytují mnohem větší uspokojení naší touze nacházet odpovědi. Dávají smysl věcem kolem nás i našemu životu. Pro materialistu jsou příroda a vesmír jen jiná slova pro „všechno“. Pro věřícího stvořil Bůh prostor, čas a naplnil je věcmi a živými bytostmi, které vzbuzují údiv. Toto všechno je projevem jeho lásky a odleskem jeho krásy.

Ve 20. století jsme byli svědky úžasného rozvoje vědy a techniky. Nestala se víra v Boha na prahu 3. tisíciletí přežitkem? Vědecké objevy vedly zejména v 19. století řadu badatelů k takovému přesvědčení. Tvrdili, že mohou pomocí jednoduchých zákonů mechaniky popsat celou složitost světa a přitom se obejít bez biblické představy o stvoření. Např. francouzský fyzik Pierre Laplace na počátku 19. století řekl: „*Při své práci jsem hypotézu o existenci Boha vůbec nepotřeboval.*“ Také marxisté věřili, že věda postupně dokáže vysvětlit veškeré dění v přírodě i ve společnosti. Tedy, že ve světě kolem nás neexistují věci nepoznatelné, pouze dočasně nepoznané. Většina lidí si myslí, že vědci zastávají takový názor i dnes.

Bůh a svědectví přírodních věd

V minulém století došlo v hlavních oborech přírodních věd k převratným objevům. Obecná teorie relativity, kvantová mechanika a molekulární genetika ukázaly, jak naivní byly naše předešlé pokusy objasnit existenci a chod vesmíru jako gigantického věčného orloje, který tiká proto, že do sebe zapadají nějaká ozubená kolečka. Předešlá vědecká pýcha tak vzala – patrně už definitivně – za své! Ještě donedávna se říkalo, že většina vědeckých pracovníků se už dávno přenesla přes náboženské předsudky a stala se zastánci materialismu. Když se však podíváme na velké vědce, možná s překvapením zjistíme, že to byli často lidé hluboce věřící. Přes poznání, kterého dosáhli – nebo spíše

právě proto – si zřetelně uvědomovali, že se jenom dotýkají hlubokých tajemství, které naše nedokonalé lidské myšlení nemůže zcela poznat a pochopit.

P. Jiří A. Pleskač

Věda neodporuje víře, naopak...

(z knihy Věda a víra – Jiří Grygar)

Vztah k Bohu je pro věřícího křesťana důvěrně osobní záležitostí, o níž se většinou ostýchá vyjadřovat veřejně; ne snad proto, že by se obával perzekuce či posměchu jako v dobách bojovně ateistické totalitní společnosti, ale z toho důvodu, že si je dobře vědom, jak nesnadné je popsat stav vlastního nitra běžným lidským jazykem a jak nesdělitelné jsou osobní prožitky, stíráající se během vlastního života – života nezaměnitelného a jedinečného v celých dějinách vesmíru.

Vidíte, právě mi uklouzlo slovo vesmír a jistě ne náhodou. **Věřící přírodovědec je možná v jisté výhodě**, že poznává Boha nejen subjektivně jako každý jiný člověk, ale také prostřednictvím předmětu svého bádání, jímž je vždy určitý uzoučkový výsek poznávání kosmu, od hvězd po mořské hvězdice, od vůně květin po vůni kvarků, od přenosných chorob po přenos záření či genetické informace. Při své práci používá vysoce neosobní (objektivní) vědecké metody, která připadá neodborníkům až protivně studená a zpochybňující.

Osvícenecký racionalismus minulého století, jenž dosud většina veřejnosti ztotožňuje s postojem současných vědců, víceméně naznačoval, že se při zkoumání přírody bez Boha docela dobře obejde, či – řečeno slovy Laplaceovými – „tuto hypotézu nikde nepotřebuje“. Odtud také vyvěrala typicky ateistická víra marxistů, že věda postupně dokáže vysvětlit veškeré dění v přírodě, že neexistují věci vědecky nepoznatelné, nýbrž pouze dočasně nepoznané.

Během 20. století však došlo v hlavních oborech přírodních věd k velmi významným objevům a posunu celkového pohledu na schopnost člověka postihnout pravé příčiny dějů a vztahů v přírodě a předešlá vědecká pýcha tím vzala patrně již definitivně za své. Mám tím na mysli zejména obecnou teorii relativity, kvantovou mechaniku a molekulární genetiku, jež ukázaly, jak naivní byly naše předešlé pokusy objasnit existenci a chod vesmíru jako jakéhosi gigantického věčného orloje, který pěkně tiká proto, že do sebe zapadají nějaká ozubená kolečka. Existence a vývoj vesmíru nám dnes připadá snad

ještě tajemnější než v době, kdy naši předkové věřili na bohy blesku, vod a sopek.

Troufám si proto tvrdit, že věřící přírodovědec může dnes svou víru v Boha opřít také o kvalifikovaný údiv nad podivuhodným řádem materiálního světa, jak to kdysi tak předvídavě a výstižně vyjádřil žalmista Páně: „*Nebesa vypravují slávu Boha silného a dílo rukou jeho obloha zvěstuje*“ (Ž 19,2).

Jiří Grygar

2. DŮKAZY BOŽÍ EXISTENCE

Předpoklady pro důkaz o existenci Boha

1. Smyslová zkušenost, kterou konstatujeme přírodní divy.
2. Filosofické myšlení, které se ptá po důvodech a zkoumá příčiny.
3. Uznávání základních zákonů myšlení, především zákona příčinnosti, na kterém je postavena celá věda. (Nic se neděje bez příčiny.)
4. Odvaha přijmout transcendentnost a metafyziku. To znamená, že když už nemůžeme najít příčinu ve skutečnosti zkušenosti je třeba se povznést (transcendovat) nad ni, a hledat příčinu za viditelnou a hmatatelnou přírodou (metafyzika) v nadpřirozené skutečnosti.

Důkazy o Bohu nejsou téhož druhu jako přírodovědecké pokusy a měření, protože Bůh **není součástí přírody**. Předpokládají více než dobré oči a uši, totiž opravdu svobodné a otevřené myšlení a vnitřní ochotu přijmout poznanou pravdu.

Sedm důvodů proč jako vědec věřím v Boha

C. Morrison – president newyorské Akademie umění a věd.

1. Dejme tomu, že vložíte do kapsy deset mincí očíslovaných od jedné do deseti, a důkladně jimi zamícháte. A zkuste je vytahovat v pořadí od jedné do desíti vkládající vytaženou minci zase zpět a znovu jimi zamíchejte. Matematicky víme, že pravděpodobnost vytažení jedničky je 1:10, pravděpodobnost vytažení jedničky a hned dvojky je 1:100,

vytažení jedničky, dvojky, trojky je 1:1000, a tak dále. Vaši naději, že byste vytáhli všech deset mincí podle pořadí od jedné do desíti, lze vyjádřit poměrem jedné ku deseti miliardám.

Podle podobné úvahy je třeba stejně přesných podmínek, aby mohl na Zemi existovat život a je vyloučeno, aby jejich vzájemné správné uspořádání bylo dílem náhody. Naše planeta se otáčí na rovníku kolem své osy rychlostí 1666 km za hodinu. Kdyby se otáčela jen 150 km za hodinu, naše dny a noci by byly jedenáctkrát delší a horké slunce by spálilo za den všechnu vegetaci a zbytek by se stal obětí dlouhé mrazivé noci.

Dále: Slunce, zdroj všeho života na Zemi má povrchovou teplotu 6 000°C a naše planeta je od něho právě natolik vzdálena, aby nás zahříval tento věčný žár, ale nespálil. Kdyby slunce vydávalo jen polovinu svého záření, mrzli bychom, a kdyby vydávalo o polovinu více, uhořeli bychom.

Zemská osa je nakloněna o 23°, čímž získáme 4 roční doby. Kdyby nebyla takto nakloněná, výpary z oceánu by se pohybovaly na sever a jih, a vytvořily by nesmírné plochy ledu.

Kdyby měsíc byl od nás vzdálen jen 100 000 km, mořský příliv by byl tak velký, že dvakrát denně by všechny světadily byly úplně pod vodou, která by spláchla i nejvyšší horu.

Kdyby zemská kůra byla jen o tři metry silnější, nebylo by v ovzduší kyslíku, který by se spojil s jinými prvky na různé sloučeniny tvořící zemskou kůru, a nebylo by organického života.

Kdyby moře bylo jen o několik metrů hlubší, pohltilo by všechn náš kyslík a kysličník uhličitý, a nemohly by existovat žádné rostliny.

Nebo kdyby ovzduší bylo značně řidší, některé z meteorů, kterých se denně spaluje v ovzduší miliony, by dopadly na různé části země a založily by zde oheň.

Následkem těchto a spousty jiných okolností není ani jediná možnost z milionů, že by život na naší planetě vznikl náhodou.

2. Vynalézavost a přizpůsobivost života je projevem vševládnoucí nejvyšší inteligence.

Nikdo nikdy nevyzkoumal, co život vlastně je. Nemá váhy ani rozměru, ale má velkou sílu, neboť rostoucí kořen rozloží tvrdý kámen.

Život si podmanil vodu, zemi, vzduch, ovládl prvky a přinutil je, aby se rozkládaly a tvořily sloučeniny. Život je jako sochař. Dává tvář všem živoucím věcem a jako malíř vykresluje každý list a barví každý květ. Život je hudebníkem, který naučil ptáčka písničkou a hmyz bzukotu. Život je znamenitý chemik, který dává chuť ovoci a koření, růže naplňuje kouzelnou vůní, vodu a kyslík uhlíkatý mění v cukr, a přitom uvolňuje kyslík, který potřebují živočichové k dýchání.

Podívejte se na téměř neviditelnou kapénku protoplazmy, průhledné, rosolu podobné, jež je schopná se pohybovat, berouc k tomu sílu ze slunce. Tato jediná buňka, tato průhledná kapénka chová v sobě zárodek života a má schopnost předávat tento život každému živému tvorovi, malému či velkému. Síla této buňky je větší než síla všech lidí, zvířat a rostlin, protože z ní vyšel všechen život. Příroda nestvořila život, neboť žárem vyžehnuté skály a slané moře nemohly dát potřebné předpoklady. A kdo jej sem tedy přinesl?

3. Moudrost zvířat jasně mluví o dobrotě Tvůrce, který vložil pud do jinak bezmocných tvorů.

Mladý losos tráví léta v moři, načež se vrací do rodné řeky a táhne proti proudu po té straně řeky, na které se do ní vlévá říčka či potok, v němž se narodil. Co jej vede tak přesně zpět do rodiště? Přinesete-li ho do jiné říčky, okamžitě ví, že není ve správné vodě, razí si cestu zpátky do hlavní řeky, a potom zase na místo svého určení (zrodu).

*"Moudrost zvířat jasně mluví o dobrotě Tvůrce,
který vložil pud do jinak bezmocných tvorů."*

Ještě obtížnější je určení úhoří záhady. Tito podobní tvorové se stěhují v době dospělosti ze všech řek a rybníků na celém světě do moře a spěchají do nesmírných hlubin u Bermud, což znamená, že úhoří z Evropy musejí uplavat tisíce kilometrů, tam se páří a umírají. Maličcí úhoříci, kteří zřejmě nemohou vědět nic, než že jsou v nesmírné vodní poušti, se přesto vydávají na zpáteční cestu a najdou nejen pevninu, ze které vyšli jejich rodiče, nýbrž i řeky a jezera a rybníky, takže každá voda je opět osídlena mladými úhoří. Žádný americký úhoř nebyl nikdy chycen v Evropě, a žádný evropský úhoř v Americe. Příroda dokonce zdržela dospívání evropského úhoře o rok, aby nahradila jeho delší cestu. Odkud se vzal pud, který to všechno řídí?

Jistá vosa přemůže kobylku, vyhrabe v zemi díru, dá kobylce žihadlo na přesně určené místo, aby nezahynula, ale byla v bezvědomí a žila dále jako kus konzervovaného masa. Potom naklade vajíčka těsně vedle kobylky, aby její mláďata se mohla pást na kobylce, která zůstává živá, protože její mrtvé tělo/maso by mladé vosy usmrtilo. Stará vosa toto vše dělala poprvé v životě, ale její druh to dělá od nepaměti, protože by jinak nebylo takových vos. Takovou tajemnou techniku nelze vysvětlit nějakým způsobem (přízpusobením) se poměrům, ta musela být prostě dána.

4. Člověk má něco víc než pouhý zvířecí pud, má schopnost myslet. Ještě nikdy nebylo o žádném zvířeti zaznamenáno, že by dovedlo

počítat do desíti, či jen rozumělo významu čísel. Tam kde pud je jediným tónem flétny, krásným, ale omezeným, lidský mozek obsahuje tóny všech nástrojů orchestru. Tento čtvrtý důvod není třeba rozvádět. Díky lidskému rozumu jsme schopni úvahy, že jsme tím, čím jsme, jen proto, že se nám dostalo jiskry Boží moudrosti.

5. Prostředky Boží pro zachování všech živých tvorů – podivuhodné geny. Tyto geny jsou tak nepatrná tělíška, že kdyby bylo možné dát dohromady všechny geny odpovědné za zrození všech lidí na světě, vešly by se do dvou náprstků. A přece tato ultra-mikroskopická tělíška, zvaná geny, a jejich průvodci chromozomy, obývají každou živou buňku a jsou nositeli všech lidských i zvířecích charakteristických vlastností. Dva náprstky jsou velmi malá prostora, aby se do ní vešly všechny charakteristické individuální vlastnosti miliardy lidí. Ale jsou to nade všechnu pochybnost zjištěná fakta. Nuže, jak tedy geny uchovávají všechny dědičné vlastnosti mnoha předků a jak zachovávají psychiku každého v tak nepatrném množství hmoty? Zde je vlastně začátek v buňce dědičnosti, jednotce, která v sobě chová a nese geny. Jak je možné, aby několik málo milionů atomů tvořících ultra-mikroskopický gen absolutně ovládlo všechnen život na světě? To je příklad úžasné moudrosti a prozíravosti, jenž může vycházet jen z nejvyšší moudrosti Tvůrce – žádná jiná hypotéza to nevyloží.

6. Účelná hospodaření přírody nás učí, abychom si uvědomili, že jen nekonečná Moudrost mohla předvídat a ovládat nejrůznější eventuality, jež se v přírodě vyskytnou.

Před mnoha léty byl v Austrálii vysazen jistý druh kaktusu, jako ochranný plot. Nemaje v Austrálii žádného nepřítele z říše hmyzu, kaktus se přímo zázračně rozmnožil a pokryl území tak široké a dlouhé, jako je celá Anglie. Vyhnal obyvatele z vesnic a farem a zničil jejich polnosti. Vědci hledali po celém světě nějakého nepřítele tohoto kaktusu. Konečně našli hmyz, který se živil jenom kaktusem a nechtěl žrát nic jiného. Hmyz se rychle množil, neměl žádného nepřítele v Austrálii. Tento hmyz brzy přemohl kaktus, takže dnes už je ho v Austrálii málo, a současně skoro úplně vyhynul hmyz, který hubil kaktus. Takové zásady a udržování rovnováhy v přírodě řídí jistě nějaká nejvyšší Moudrost. Proč tak rychle se množící hmyz neovládl celou planetu? Protože nemá takové plíce jako člověk, nýbrž jen dýchací průduchy. Když hmyz roste, tyto průduchy nerostou úměrně s ním. Proto se nikdy na světě nevyskytl opravdu veliký hmyz. Kdyby

nebylo tohoto moudrého zařízení, nemohl by člověk existovat na zemi. Představte si, že byste se setkali se sršněm velikým jako tygr.

7. Okolnost, že člověk chápe Boha.

Pojetí Boha tryská ze schopnosti člověka, inteligence, kterou ostatní tvorové na této planetě nemají. Jen díky této úžasné vlastnosti člověk samojediný mezi všemi tvory může nalézat důkazy věcí neviditelných. Obzory, které tato vlastnost člověka otvírá, jsou nekonečné, neboť když se lidská zdokonalená inteligence stává spirituální skutečností, může ve všem účelném uspořádání a dění kolem sebe vidět a poznat velikou pravdu, že nebe je všude, že Bůh je všude a ve všem – a že nikde nám není tak blízko jako v našich srdcích.

Je to pravda jak vědecká, tak rozumově poznatelná, co napsal Žalmista Páně: „*Nebesa vypravují spásu Boží a obloha zjevuje dílo Jeho rukou.*“

Výroky velkých přírodovědců o Bohu

* Mikuláš Koperník (1473-1543)

Astronom, původce moderní teorie heliocentrické soustavy světa.

„*Koho by se nezmocnil obdiv vůči všemohoucímu Tvůrci, když pozoruje a zamýšlí se nad obdivuhodným pořádkem ve vesmíru, pocházejícím z Boží moudrosti.*“

* Paracelsus Teofrastus z Hohenheimu (1403-1541)

Lékař, obnovitel lékařské vědy.

„*Zkoumejte přírodu, jestliže chcete poznat Boha a pravdu!*“

* **Johannes Kepler (1571-1630)**

Matematik a astronom, objevitel zákona o pohybu nebeských těles.

„Snažil jsem se hlásat lidem vznešenost Božího tvorstva, nakolik můj omezený rozum dokázal chápat neomezenou dokonalost Boha.“

„Věnovat se astronomii znamená číst Boží myšlenky.“

* **Athanasius Kircher (1602-1680)**

Přírodovědec, hudební teoretik, jazykovědec a vynálezce laterny magiky (promítacího přístroje).

„Nechcete věřit, že tento můj malý globus povstal sám od sebe a máte pravdu. Jak tedy můžete věřit, že tento obrovský originál, který vidíme a obdivujeme, povstal sám od sebe?“

* **Blaise Pascal (1623-1662)**

Matematik, fyzik a filozof.

„Víra tvrdí co smysly nevnímají, ale netvrdí opak toho, co smysly vnímají: stojí nad nimi, ale ne proti nim.“

„Lidi a lidské věci je třeba znát, abychom je milovali. Boha a božské věci je třeba milovat, abychom je znali.“

* **Isaac Newton (1643-1727)**

Matematik, fyzik, astronom, zakladatel klasické teoretické fyziky, objevitel zákona zemské přitažlivosti.

„Nádherný pořádek a soulad vesmíru mohl vzniknout jen podle plánu vševědoucí a všemohoucí Bytosti. Toto je můj poslední a nejvyšší poznatek.“

* **Gottfried Wilhelm Leibnitz (1646-1716)**

Matematik, fyzik a filozof

„Pořádek symetrie a harmonie nás okouzluje. A Bůh je nejvyšší pořádek a Původce všeobecné harmonie.“

* **Karl Von Linné (1707-1778)**

Přírodovědec, zakladatel moderní botaniky a původce soustavy rostlin.

„Viděl jsem přecházet kolem sebe Věčného, Nekonečného a Všemohoucího Boha a z úcty jsem padl na kolena.“

* **Friderick William Herschel (1738-1822)**

Astronom, objevitel planety Uran.

„Čím více se rozšiřuje pole vědy, tím více se objevuje nepopíratelných důkazů o věčné a všemohoucí Stvořitelské Moudrosti.“

* **André-Marie Ampère (1775-1836)**

Elektrofyzik, objevitel základního elektrodynamického zákona.

„Nejpřesvědčivějším důkazem o existenci Boha je očividný soulad prostředků, které udržují pořádek ve vesmíru a živým bytostem dodávají vše, co je potřebné pro jejich organismus, aby mohly existovat, rozmnožovat se a rozvíjet své fyzické a duševní schopnosti.“

* **Lord Thomson William Kelvin (1824-1907)**

Fyzik, objevitel několika přírodních zákonů.

„Všude kolem sebe nacházíme přesvědčivé důkazy o rozumu a moudré účelnosti věcí, které poukazují na to, že v celé přírodě účinkuje svobodná vůle a zároveň nás učí, že všechny živé bytosti závisí na věčném Stvořiteli a Vládci.“

* **Arthur Stanley Eddington (1882-1966)**

Fyzik a astronom.

„Moderní fyzika nás neodvádí od Boha, ale naopak nás nevyhnutelně vede blíže k Bohu. Ani jeden z původců ateizmu nebyl přírodovědcem. Všichni byli pouze průměrnými filozofy.“

Jak to, že někteří přírodovědci přes to všechno nevěří v Boha?

To má obvykle dvě příčiny: Buď jsou natolik zaujatí a přímo posedlí svou vědou, že si nenajdou čas a nesnaží se vyjít z okruhu své vědy a otázat se na poslední příčiny, tedy filozofovat, (*„Přírodní vědy – za předpokladu, že se poctivě domyslí až do konce – neodvádějí od náboženství, ale přivádějí k němu – H. Horsmann.*) anebo se bojí důsledků víry v Boha (Desatero Božích přikázání, posmrtný soud, věčnost, láska k Bohu, modlitba, služba lidem atd.). Už anglický filosof Bacon (+1626) řekl: *„V Boha nevěří jen ti, kteří mají zájem na tom, aby Ho nebylo.“* Musíme si též uvědomit, že ani nejsilnějšími a nejklasičtějšími důkazy **nemůžeme obrátit nevěřícího, jestliže on sám nechce.** Každé

rozumové přesvědčení závisí totiž na dobré vůli nechat se přesvědčit. Kde chybí dobrá vůle, je zbytečná každá námaha. (Máme však všechno zkoumat a poznat, a toho dobrého se držet – srov. 1Te 5, 21). Jako křesťané víme, že je při tom potřebná mimořádná Boží milost, kterou můžeme vyprosit modlitbami. Proto je dobré se často modlit za ateisty, za lidi, kterým chybí nejvyšší hodnota a nejvznešenější úloha v životě člověka: Poznat Boha, děkovat Mu, milovat Ho a sloužit Mu. Konečně jako křesťanům nám musí být jasné, že od víry v Boha některých přírodovědců je třeba udělat ještě velký krok ke křesťanské víře, která je něco více než přesvědčení o existenci „první příčiny“. **Křesťanství je v prvé řadě zjeveným náboženstvím.**

Sám Bůh nám zjevil pravdy, kterých jsme svým lidským rozumem nemohli dosáhnout a kterým máme jednoduše věřit, přijmout je srdcem. Být křesťanem znamená vyznávat vedle přirozeného zjevení Boha ve stvoření i nadpřirozené zjevení, které bylo vloženo zejména do Písma Svatého (Bible). A dále: **křesťanské náboženství je náboženstvím vykoupení**, kterého se lidem dostalo skrze oběť smíření v smrti Syna Božího na kříži. Druhá osoba Trojjediného Boha, Syn Boží Ježíš Kristus, jenž se stal člověkem, zemřel na kříži, aby nás vysvobodil z pout hříchu a smrti a učinil dítkami Božími, dědici věčné slávy.

„Věřím v jednoho osobního Boha a s klidným svědomím mohu říci, že jsem nikdy v životě neholdoval žádnému bezbožnému životnímu systému. Již jako mladý student jsem odmítal vědecký postoj 80-tých let a považuji vývojové teorie Darwinovy, Haeckelovy a Huxleyovy za beznadějně a zastaralé. Nesmíme zapomínat na to, že i vývoj pokračuje, a to nejen v technice, ale i ve vědě a především v jejich přírodovědeckých odvětvích. O většině představitelů této vědy můžeme říci: Jsou zajedno v tom, že víra a věda nestojí nepřátelsky proti sobě. Jistěže existuje několik vědců, kteří stojí na tomtéž bodě jako jejich předchůdci okolo r. 1880.

Jsem přesvědčen, že bez náboženství by lidstvo ještě dnes bylo na úrovni barbarů. Úroveň společenského života by byla na velmi primitivním stupni. Sotva by existovala bezpečnost života a soukromého majetku a boj všech proti všem, který je jedním z lidských pudů, by se znetvořil ještě více, než je tomu dnes. Právě náboženství pomohlo lidstvu k pokroku ve všech oblastech.“

Albert Einstein

Slovy církve...

Kdo je Bůh

9. Z čeho poznáváme, že je Bůh?

Že je Bůh, poznáváme:

1. Z viditelného světa
2. Z hlasu svědomí
3. Zvláště z nadpřirozeného Božího zjevení.

10. Kdo je Bůh?

Bůh je Pán celého světa i vesmíru a náš nebeský Otec.

Že je Bůh, poznáváme 1. z viditelného světa:

1. Z toho, že nic se nemůže udělat samo. Dům má svého stavitele, svět a celý vesmír má svého Stvořitele.
2. Z pohybu země a ostatních těles ve vesmíru. Nic se nemůže samo od sebe dát do pohybu. Naši Zemi a ostatním tělesům ve vesmíru dal pohyb všemohoucí Bůh.
3. Ze vzniku života na zemi. Z neživé hmoty se nemůže vyvinout vlastní silou živá bytost. Proto první rostliny, první zvířata a první lidi stvořil Bůh a také jim dal zákony, jak se mají dále rozmnožovat.
4. Z přírodních zákonů. Všechno v přírodě se řídí podle moudrých zákonů, jež směřují k určitému cíli. Tyto zákony nedali lidé, nýbrž tvůrce přírody – Bůh. On je nejvyšší Zákonodárce. Tak je pro nás svět a celý vesmír přirozeným zjevením Božím.

Že je Bůh, poznáváme 2. z hlasu svědomí. – Každý člověk, pokud není otupělý hříchem, má ve své duši vnitřní hlas a ten mu říká, co je dobré a co je zlé. Konáme-li něco dobrého, tento hlas nás chválí. Konáme-li něco zlého, vyčítá nám to. Tomuto hlasu říkáme svědomí. Svědomí jsme si sami nedali ani je nemůžeme odstranit. Svědomí nám mohl dát jen náš Stvořitel – Bůh!

Že je Bůh, poznáváme 3. z nadpřirozeného Božího zjevení. Celé Písmo svaté Starého i Nového zákona a také ústní podání nám vypravuje o tom, jak Bůh o nás pečuje, abychom mohli dosáhnout věčné spásy. Písmo svaté a ústní podání apoštolů je pro nás nadpřirozeným zjevením Božím.

Katechismus Františka kardinála Tomáška

Slovy Písma svatého...

Kniha Moudrosti, kapitola 13

Vskutku nicotní jsou od přírody všichni lidé, kterým nebylo dáno znát Boha. Ze všeho dobrého, co mají před očima, nedokázali poznat toho, který je, a z pohledu na dílo nerozpoznali Tvůrce. Ale oheň, vítr nebo rychlý mrak, hvězdný kruh, dravé vodstvo nebo nebeská světla považovali za světovládne bohy. Jestliže uneseni jejich krásou je pokládali za bohy, tím spíše měli poznat, oč lepší je jejich Pán, neboť on, té krásy Prapůvodce, vše stvořil. Jestliže žasli nad jejich mocí a působením, měli z nich pochopit, oč mocnější je ten, kdo je uspořádal. Neboť z velikosti a krásy tvorů může být srovnáním poznán původce jejich bytí. Ale ovšem, zasluhují malou výtku: zřejmě bloudí při hledání Boha a ve snaze ho nalézt. Zabývají se totiž jeho dílem a zkoumají je, ale spoléhají na svůj zrak, neboť je krásné, co vidí. Nelze je však omluvit, neboť jestliže dokázali tolik poznat, že byli schopni probádat svět, jak to, že nenašli hned Pána těchto věcí? Ubozí ti, kdo doufají v mrtvé věci, kdo nazývají bohem kdejaký výtvar lidských rukou, zlato a stříbro, umělecké výrobky, napodobeniny zvířat nebo neužitečný kámen, dílo rukou z dávné doby. Když nějaký řezbář porazí vhodný strom, oloupe obratně všechnu kůru, úhledně jej opracuje a zhotoví užitečné nářadí pro domácí potřebu; toho, co při práci odpadlo, použije k přípravě pokrmu, aby se nasýtil. Ten z odřezků, který se k ničemu nehodí, dřevo zkroucené a samý suk, vezme a ve volném čase pečlivě ořeže, dovedně a důmyslně jej ztvární, až dostane obraz člověka, nebo vytvoří podobu nějakého obyčejného zvířete. Natře to suříkem, jeho povrch obarví na červeno a každou vadu na něm barvou zakryje. Připraví pro to vhodné umístění, postaví to ke stěně a připevní skobou. Postará se, aby to nepadlo, neboť ví, že si to samo nemůže pomoci. Vždyť je to obraz, který potřebuje, aby se mu pomáhalo. Modlí se k tomu za majetek, za své manželství a děti, a nestydí se mluvit k bezduché věci. Vyzývá kvůli zdraví bezmocný předmět. Žadoní o život u něčeho, co je mrtvé, škemrá o pomoc na tom, co není ničeho schopné, o zdar cesty na něčem, co nedokáže udělat ani krok; o výdělek, zdar v podnikání a úspěšné dílo vlastních rukou se obrací o pomoc k tomu, jehož ruce pomoci nemohou.

Žalm 13

Bloud si v srdci říká: „Bůh tu není.“ Všichni kazí, zohavují, na co sáhnou, nikdo nic dobrého neudělá. Hospodin na lidi pohlíží z nebe, chce vidět, má-li kdo rozum, dotazuje-li se po Boží vůli. Zpronevěřili se všichni, zvrhli se do jednoho, nikdo nic dobrého neudělá, naprosto nikdo. Což nevědí všichni, kdo páchají ničemnosti, kdo jedí můj lid, jako by jedli chleba, ti, kdo Hospodina nevzývají, že se jednou třást budou strachem? S pokolením spravedlivého je Bůh. Radu poníženého ostouzíte, ale Hospodin je jeho útočiště. Kéž už přijde Izraeli ze Sijónu spása! Až Hospodin změní úděl svého lidu, bude Jákob jásat, Izrael se zaraduje.

Římanům 1, 18 – 23

A skutečně, Bůh jasně dává z nebe najevo svůj hněv proti každé bezbožnosti a špatnosti takových lidí, kteří svou špatností překáží pravdě. Neboť co se může o Bohu poznat, je pro ně jasné, protože jim to Bůh sám zjevil. Co totiž je u něho neviditelné – jeho věčná moc a jeho božské bytí – to je možno už od začátku světa poznat světlým rozumem z toho, co stvořil. Proto je nejde omluvit, Ačkoliv Boha poznali, přece ho jako Boha nectili a neprojevovali mu vděčnost. Jejich uvažování k ničemu nevedlo a jejich nemoudrá mysl se zatemnila. Myslili si o sobě, že jsou mudrci, a zatím se z nich stali blázni, když zaměnili vznešeného nesmrtelného Boha za pouhé vyobrazení smrtelného člověka, ptáků, čtyřnožců a plazů.

Nadpřirozené Boží zjevení²

Bůh se v dějinách zjevil a sám přebýval mezi lidmi v lidském těle. Toto zjevení nazýváme Boží Zjevení v Ježíši Kristu a máme je uložené v Písmu svatém a Posvátné Tradici.³ Ke spáse nestačí jen v Boha věřit. Podle víry musíme také žít. Ovocné stromy nejsou jen k tomu, aby kvetly, ale aby přinášely ovoce. Podobně víra není k tomu, abychom jen věřili, ale abychom podle víry také žili. Víra je jako květ a život podle víry, zvláště skutky lásky k Bohu a k bližnímu, to má být ovoce květu víry. To znamená: Musíme plnit zákon Boží! „*Neboť jako je tělo bez duše mrtvé, tak i víra bez skutků je mrtvá.*“ (Jk 2, 26) Bůh chce, aby každý člověk byl spasen. Proto vložil svědomím svůj zákon do duše každého člověka. Není tedy od něho ani prominutí, ani odvolání. I nevěřící je podroben přirozenému zákonu a bude také jednou podle něho od Boha souzen. Písmo svaté o tom hovoří takto: „*Jádro zákona je vepsáno v jejich srdcích. A o tom spolu vydá svědectví jejich svědomí, tím totiž, že se jejich myšlenky budou vzájemně obviňovati neb i obhajovati.*“ (Ř 2, 15). Toto je přirozený zákon Boží, který poznávají i pohané. Mnozí však nepoznávali tento zákon dosti jasně a zřetelně nebo ho nedbali. Proto Bůh svůj zákon výslovně oznámil, neboli zjevil, zvláště na hoře Sinaj. To je zjevený zákon Boží neboli Desatero Božích přikázání, které je vysvětlením a rozvedením největšího přikázání lásky.

Bůh dal Desatero z hory Sinaj asi roku 1500 před Kristem, aby je Mojžíš následně odevzdal izraelskému národu na dvou kamenných deskách. I my jsme povinni Desatero zachovávat,⁴ protože vysvětluje přirozený Boží zákon s největším přikázáním lásky a Pán Ježíš výslovně poručil jej zachovávat: „*Chceš-li vejít do života věčného, zachovávej přikázání.*“ (Mt 19, 17) „*Nepřišel jsem zákon zrušit, ale naplnit.*“ (Mt 5, 17)

Etické rozdíly mezi lidmi žijícími ve stejném prostředí jsou tak velké, že svobodná vůle je jediným přirozeným vysvětlením. Svoboda, o které mluvíme, se nedá vědecky popsat. Nedá se vypočítat, zda si konkrétní člověk vybere dobro nebo zlo. Není to předem zcela dané okolnostmi, geny, charakterem. Nad to všechno se člověk dokáže postavit, protože dostal dar svobodné vůle. Příroda a přirozené věci se možná dají popsat rovnicemi či teorií pravděpodobnosti, ale se svobodnou vůlí tomu tak není. Věříme tedy, že člověk je zároveň materiální i duchov-

ní bytost. Každý z nás má příležitost podobat se svému Stvořiteli už z toho důvodu, že Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem. Stvořil ho, aby byl obrazem Božím.⁵ Možnost být Božím obrazem a existence svobodné vůle jsou svědectvím, že člověk byl stvořen Bohem. Věříme, že byli, jsou a budou lidé, kteří touží po tom, aby se mohli podobat Bohu a sám Bůh je k tomu proměňuje.

3. CO ZNAMENÁ VĚŘIT?

Z almanachu článků pro katolickou spiritualitu Život z víry: "Vím, komu jsem uvěřil" – fr. Efrem Jindráček OP

O nezbytnosti katolické víry ke spáse, protože, *„bez víry se nelze líbit Bohu“* (Žd 11, 6). Mluvit nebo psát o „víře“ není vůbec snadné. Důvodem těchto obtíží není jen postupující masová sekularizace a odkřesťanštění evropské společnosti a až neuvěřitelně rychlý úbytek těch osob, které jsou ochotny označit sebe sama za „věřící“ v náboženském, konfesionálním smyslu slova, ale také posun významu, či přímo mnohoznačnost, jaký slovo „víra“ má. Třebaže není naším úkolem, abychom zde nyní sbírali a porovnávali nejrůznější významy a interpretace tohoto slova, zastavíme se jen před zásadní křižovatkou, která již dlouhou dobu odděluje křesťanský, katolický, význam tohoto slova od různých jiných obecně rozšířených významů, jak se s nimi setkáváme v médiích, ve filmu, v literatuře nebo i běžné řeči.

Věřit a „věřit“

Řekneme-li, že něco je „otázka víry“ nebo že něco „přijímáme vírou“, znamená to totiž pro mnohé lidi něco jako že to je „věc subjektivního názoru“, nebo přímo že to je tak nejisté, že záleží na každém z nás, pro jakou interpretaci se rozhodne. Přijímat dnes něco „vírou“ znamená téměř všechno možné, jen ne „skrze poznání“ nebo „s jistotou“. A právě tady se diametrálně liší význam slova „víra“ a „věřit“ od teologického a zvláště pak katolického smyslu tohoto slova či úsloví. Abychom tedy nemluvili o dvou či více rozdílných věcech a nedopustili se jejich směšování či zamlžování, je nejprve třeba jasně říci, co slovem „víra“ míníme. Píšeme-li z pozice katolické, pak je třeba důkladně vyložit právě tento smysl, který je pro pochopení úlohy a významu „víry“ v náboženském kontextu zásadní. I zde však

najdeme alespoň dva poněkud odlišné významy slova „víra“; ty však nejsou nikterak protichůdné, ale spíše komplementární, vzájemně se doplňující.

Zásadním rozdílem od obecně rozšířeného chápání je především pojetí víry (1) jako jisté trvalé aktivní i pasivní kvality subjektu (člověka, duše), kterou nazýváme „ctností“ a která se s naprostou jistotou, ale nikoli s vnitřní „zřejmostí a pochopením“ obrací ke svému (2) objektu, kterým není nikdo menší než sám Bůh, a to jako Pravda, jako ten, který se dává v průběhu dějin poznat skrze osoby, události a společenství, které si sám vybral a zvláštním způsobem označil a k tomu uschoptil. Toto druhé pojetí víry tedy představuje jistou poznatelnou skutečnost, učení, které nese, podobně jako prve zmiňovaná ctnost, určitou Boží pečeť. Už tento stručný úvod asi stačí, abychom dosti zřetelně naznačili, jak velký je rozdíl mezi slovem „víra“ coby nejistým a iracionálním názorem a „vírou“ jako (a) ctností nebo (b) pravdou, která si dokonce nárokuje mnohem větší stupeň jistoty než jakékoli jiné lidské poznání a vědění.

Víra jako nauka

Pro pochopení nejen nezbytnosti víry, ale i jejího zcela konkrétního rozsahu a obsahu, jsou důležitá závěrečná Kristova slova v jednotlivých evangeliích, zvláště v evangeliu sv. Marka a Matouše, kde se zmrtvýchvstalý Ježíš obrací na svoje učedníky s jednoznačným prohlášením: *„Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všemu tvorstvu! Kdo uvěří a dá se pokřtít, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen.“* (Mk 16, 15-16) Neméně zajímavé je i Matoušovo svědectví: *„Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého a uče je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal!“* (Mt 28, 19-20) Tato tvrzení velmi jasně navazují už i na předchozí texty, které dosvědčují, že „víra“ v Ježíšově pojetí není jen úkonem nebo něčím neurčitým, nýbrž že má svůj přesný obsah, na kterém velmi záleží. Tak např. už v páté kapitole Matoušova evangelia Ježíš říká svým učedníkům: *„Nemyslete, že jsem přišel zrušit Zákon nebo Proroky. Nepřišel jsem je zrušit, ale naplnit. Amen pravím vám: Dokud nepomine nebe a země; nepomine jediné písmenko ani jediná čárka ze Zákona, dokud se to všechno nestane. Kdyby tedy někdo zrušil jedno z těchto přikázání – a třeba i to nejmenší – a tak učil lidi, bude v nebes-*

kém království nejmenší. Kdo se však bude jimi řídit a jim učit, bude v nebeském království veliký.“ (Mt 5, 17-19) V apoštolských dobách pak můžeme téměř neustále sledovat starostlivou péči jednotlivých apoštolů o neporušenost nauky, kterou oni přijali od Krista a stejně tak neporušenou ji předali dalším žákům. Připomeňme zde jen pro úplnost dva výroky apoštola Pavla: „*Bratři, napomínám vás: Dávejte si pozor na ty, kdo působí různice a pohoršení proti té nauce, ve které jste byli vyučeni! Straňte se jich!*“ (Ř 16, 17) nebo: „*Nuže, bratři, stůjte pevně a držte se těch zásad, ve kterých jsme vás vyučili ať už slovem nebo listem!*“ (2Te 2, 15).

Je známo, že mezi křesťany byli od počátku lidé vzdělání i prostí, bývalí farizeové, kněží, lékaři, stejně tak jako vojáci a otroci. Velmi brzo se tak mezi křesťany otevřela otázka, jaké je nezbytné penzum křesťanské nauky, kterou má dospělý člověk znát a výslovně vyznávat. Existuje zde totiž jak nebezpečí jistého minimalismu, které by ani výslovně křesťanské nebylo (věřím v „něco nad námi“, věřím „v Boha“), tak i křesťanského intelektualismu, který si plete křesťanskou pravověrnost se studiem teologie. Někteří autoři se domnívali, že toto nezbytné a výslovné minimum bylo vymezeno autorem Listu Židům, který říká: „*Bez víry se však Bohu nelze líbit; kdo chce přijít k Němu, musí uvěřit, že (Bůh) je a že odměňuje ty, kdo ho hledají.*“ (Žd 11, 6) Tento text lze však jen stěží pokládat za ustanovení křesťanského minima nezbytné nauky. Jednak proto, že se jedná o popis Henochovy – tedy starozákonní – svatosti,⁶ a na jiných místech pak apoštolové trvají na výslovné znalosti např. osoby Ducha Svatého.⁷ Jednak už i sám Ježíš na otázku lidu „*Co máme dělat, abychom konali skutky Boží?*“ odpovídá: „*To je skutek Boží, abyste věřili v Toho, koho On poslal.*“ (J 6, 28-29) Podobně i sv. Petr na otázku Židů, co mají (po svém obrácení) dělat, odpovídá: „*Čiňte pokání a každý z vás ať se dá pokřtít ve jménu Ježíše Krista, aby vám byly odpuštěny hříchy, a jako dar dostanete Ducha svatého.*“ (Sk 2, 38)

Připomeneme-li si zde i výše uvedené závěry Markova a Matoušova evangelia, jedná se pokaždé o odkaz na důležitost osoby Božího Syna v souvislosti s Otcem a Duchem Svatým, tedy **trinitárním Tajemstvím**, které stálo od počátku v srdci křesťanské nauky, na rozdíl od židovství nebo jakýchkoliv jiných kultů.

Proto hned od počátku apoštolského působení vznikaly pro potřebu katechezí, ale i pro vymezení se od bludných nauk první symbola

a kréda (vyznání víry). Nejedná se o teologická pojednání, ale právě o výslovné zformulování toho, co je pro pravověrnou křesťanskou Církev určující a nezbytné ve výše uvedeném smyslu. Mezi těmito krédy (běžně užívanými a doloženými již od 2. století) připomeňme alespoň ta nejznámější jako je třeba Apoštolské vyznání „Věřím v Boha, Otce všemohoucího ...“, vyznání Nicejského koncilu (r. 325) “ Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího ... “ nebo Konstantinopolské krédo (r. 381), které vstoupilo i do mešní liturgie. Základy i výklad katolické nauky pak byly, zvláště po Tridentském koncilu, systematicky zpracovávány a vydávány v katechismech, které mají jak duchovním, tak laikům pomoci v prohlubování znalosti obsahu víry a jejího založení na pramenech Zjevení, kterými jsou Tradice a biblické texty.⁸

Víra jako ctnost

Druhou a neméně významnou stránkou křesťanského smyslu „víry“ je její pojetí jako ctnosti, jako nadpřirozeného daru od Boha, který uschopňuje člověka věřit, tedy s naprostou jistotou přijmout právě onu výše popsanou nauku, která sice lidskému rozumu nijak neodporuje, ale přesto není člověku přirozeně dostupná nebo filosoficky dokazatelná. Také už v Novém zákoně najdeme texty, které evidentně slovem „víra“ nemíní jen předanou nauku, ale jistou činnost věřících, která roste nebo naopak jejich malověrností slábne. Již v Lukášově evangeliu apoštolové žádají Krista: „*Rozhojni naši víru!*“ (L 16, 5) Podobně pak píše i apoštol Pavel Timoteovi o víře, která se s Kristovou milostí rozhojnila spolu s láskou,⁹ v Listě Galaťanům je víra uvedena jako ta, jež působí skrze lásku nebo je i uvedena mezi plody Ducha Svatého.¹⁰ Tyto texty jasně dosvědčují, že vedle víry jakožto nauky je zde také víra jako reakce, jako aktivita člověka, která může slítn nebo slábnout, je Božím darem, a člověk nese osobní mravní zodpovědnost za její uchování a rozvoj.

Církevní otcové věnovali velkou pozornost tématu víry a to nejen pokud jde o víru jako o „nauku“, ale také pokud jde o aktivitu člověka obdarovaného Bohem. Jeden z nejvýznamnějších scholastických teologů, pařížský biskup Petr Lombardský, hluboce inspirován texty sv. Augustina¹¹, pojednává o víře také jako o ctnosti: „*Víra je ctnost, kterou věříme to, co nevidíme.*“¹² Nauku o víře jako ctnosti pak ještě

mnohem podrobněji rozvedl církevní Učitel, sv. Tomáš Akvinský.¹³ Zásadní úlohu při formování nauky o víře podal zvláště I. vatikánský koncil, který ji přímo definoval jako „*počátek lidské spásy, nadpřirozenou ctnost, již s podporou a s pomocí Boží milosti věříme, že to, co Bůh zjevil, je pravdivé, ne proto, že bychom pronikli světlem přirozeného rozumu do vnitřní pravdivosti věcí, ale pro autoritu samého zjevujícího Boha, který nemůže klamat ani být klamán.*“¹⁴ V katechismech a v teologické literatuře se tak setkáváme s klasifikací víry jako božské, nadpřirozené, vlité ctnosti,¹⁵ která má svůj podstatný základ v rozumu, jedná se o druh nadpřirozeného poznání, jehož zárukou je sám Bůh, a kde nezbytný úkon vůle, podporovaný Boží milostí, nahrazuje to, co v přirozeném poznání dokonává zřejmost, evidence pravdy. Jedná se tedy o nově stvořenou, nadpřirozenou kvalitu lidské duše, která ji uschopňuje k takovému druhu jistého poznání, kterého bez Božího obdarování žádný tvor není schopen. Již z novozákonních textů Písma však také jasně vyplývá, že tato ctnost, třebaže je v našem pozemském životě ke spáse nezbytná, ve věčnosti pomíjí, protože už pro tento druh poznání není místa: Boží Trojice a všechny pravdy v Ní obsažené se potom u spasených stanou zřejmými, a evidentními ve světle slávy.¹⁶

Víra a „víry“

V souvislosti s křesťanskou a potažmo katolickou vírou jako naukou a jako ctností se téměř současně otevírá také téma jiných náboženských skupin. Zde je třeba podle výše uvedených zásad dobře rozlišovat použití významu slova „víra“: ne každé učení a náboženství má charakter Bohem zjevené pravdy a ne každé přesvědčení a názor má povahu ctnosti, daru Božího člověku pro jeho spásu. Lidé, kteří dříve přijatou katolickou víru odmítli, víru jako ctnost samozřejmě ztratili. Tento dar není možné bez mravní zodpovědnosti ani „odložit“ nebo se jej nějakým způsobem nevědomě „zbavit“. Víra, jako Bohem vlitá ctnost, je ze své podstaty zcela trvalá a jen svobodné odmítnutí nebo dlouhodobá lhodostojnost ji může z lidské duše vypudit. Těmto lidem však často zůstává jisté „náboženské přesvědčení“, které ovšem není totožné s původní ucelenou schopností pevně věřit zjeveným pravdám a přidržovat se církevní autority jako Božího nástroje v jejím předávání. Poněkud odlišným případem jsou nekatoličtí křesťané, kteří byli pokřtěni a v základech biblického poselství i vychováni; křesťanskou

nauku však ve své úplnosti, tak jak se nachází v katolickém učení, nikdy nepoznali, a proto ji ani nemohli odmítnout a provinit se proti víře.¹⁷ Jen jejich svědomí a Bůh sám, který je nepochybně svou milostí pobízí k plnosti pravdy, mohou vědět, nakolik je jejich dosavadní „neúčast“ v plném společenství Církve Kristovy pod vedením Petrova nástupce důsledkem nezaviněné neznalosti a kde začíná i osobní podíl na setrvání v tomto stavu. Teprve zpětné svědectví těch, kdo k plnosti křesťanského učení a církevního společenství s pomocí milosti Boží došli, může poskytnout věrohodný obraz o případném vnitřním zápase, který tito lidé ve svém srdci svádějí.

Také nekřesťanská náboženství obsahují některé pravdy, které se s křesťanským Zjevením shodují, nebo mu alespoň neodporují. Tyto, samy o sobě pravdivé, nauky jsou ale poznatelné i filosoficky, přirozeným lidským rozumem a není zde důvod předpokládat nějaký nadpřirozený Boží zásah a ani nejsou nějakým specifikem těchto, ve svém celku jinak nepravdivých náboženských systémů,¹⁸ jiné jsou pak historicky převzaté z křesťanského učení. Dokonce i otázka mučednictví a „zázraků“, které se vyskytují i mimo zjevené náboženství, je třeba posuzovat vždy v kontextu nauky, která je v nich předkládána, a nikoli nauku podle úkazů, které ji provázejí.¹⁹ I mnohé čistě filosofické směry a politické strany mají své „mučedníky“, aniž by to cokoli vypovídalo o jejich pravdivosti nebo dokonce nadpřirozeném charakteru. Boží milost již v řádném běhu života a lidských dějin pomáhá každému člověku, aby Boha poznal, aby uvěřil a aby k němu došel skrze Božího Syna Ježíše Krista, protože *„není v nikom jiném spásy; neboť pod nebem není lidem dáno žádné jiné jméno, v němž bychom mohli dojít spásy,“* jak vyznal už apoštol Petr před židovskou veleradou (Sk 4, 12).

Víra, církev a spása člověka

Jak z výše řečeného vyplývá, přijetí křesťanského učení nadpřirozenou vírou ve své úplnosti, tak jak bylo svěřeno apoštolům a jejich nástupcům, včetně plného společenství s římským biskupem, Petrovým nástupcem, které je trvale a nadpřirozeně zpečetěno svátostí křtu a účastí i na dalších svátostech, představuje nezbytný krok v řádném plánu spásy tak, jak ho podává Nový zákon a církevní Tradice. Velmi názorně to dosvědčují starokřesťanské písemné památky, zvláště

např. tzv. Atanášské vyznání víry nazvané podle prvních latinských slov *Quicumque*, které pochází nejspíše z 5. století, a které pro svou přesnost a jednoznačnost došlo všeobecného rozšíření, včetně zařazení do liturgických modliteb: „*Kdokoliv chce býti spasen, tomu jest především třeba, aby se držel katolické víry. Kdo by ji celistvou a neporušenou nezachovával, beze vší pochyby na věky zahyne. Víra katolická pak jest, že uctíváme jednoho Boha v Trojici a Trojici v Jednotě. (...) Toto jest víra katolická; kdo by ji věrně a pevně nezachovával, nemůže být spasen. Amen.*“²⁰ Mezi dalšími můžeme připomenout bulu papeže Bonifáce VIII. *Unam sanctam* z 18. listopadu 1302²¹ nebo prohlášení o sjednocení koptských křesťanů ze 4. února 1442 na 17. všeobecném koncilu ve Florencii.²²

Sama katolická Církev si byla ale také vždy vědoma, že tomuto vytouženému přijetí všech lidí do Kristova ovčína nemusí vždy bránit jen zlá vůle. Církev i její učení se děje v prostoru a čase, třebaže Boží milost, ale i lidský rozum, nepřivádějí k poznání Boha vždy jen ve spojení s viditelnou církevní institucí: řada lidí žila před příchodem apoštolů či misionářů do jejich země, ale i řada katechumenů přirozeně zemřela anebo dokonce podstoupila mučednickou smrt pro Krista, aniž stačili přijmout svátostný křest a mnozí lidé jsou vychováni v tak uzavřeném a katolické Církvi nepřátelském systému, že se s jejím učním a působením fyzicky či morálně nemohou setkat. Můžeme se proto domnívat, že někteří upřímně smýšlející lidé žijí bez vlastní viny jen ve stavu jakéhosi „křtu touhy“, aniž by ho ve svém životě stačili nebo mohli plně rozvinout. Proto i papež Pius XII. schválil dekret Sv. Officia, který odmítá zužující pojetí jinak starokřesťanské zásady „mimo Církev není spásy“ tak, že by výslovná příslušnost každého člověka k viditelné instituci katolické Církve byla nutně vždy a všude nezbytnou podmínkou spásy.²³ Vedle této krajnosti však nesmíme pominout jistou nezbytnou spoluúčasť každého člověka na své spase, která zahrnuje minimálně upřímnou snahu o život podle rozumných zásad (svědomí) a hledání Boha podle svých lidských možností, protože odmítání Boží existence a jeho základních přirozeně poznatelných vlastností považoval už i apoštol Pavel za neomluvitelné a to dokonce i u pohanů.

V posledních letech bylo mnoho řečeno a napsáno o ekumenickém úsilí. Také „ekumenismus“, podobně jako „víra“, bývá chápán velmi různě, a proto je třeba dobře rozlišovat, co tímto úsilím chceme říci.

Existuje ekumenismus tak, jak byl prezentován a zamýšlen papežem Janem XXIII., totiž jako úsilí všech pokřtěných, zvláště katolických křesťanů, o odstranění nevědomosti, nenávisti a předsudků, aby se „odděleným bratřím“ snáze umožnilo poznat plnost katolické nauky a jejich návrat do společenství s Petrovým nástupcem. Takové úsilí je nepochybně nanejvýš chvályhodné a záslužné, takže ho nelze než intenzivně podporovat. Existují však i takové interpretace, hojně prezentované nejširší veřejnosti, které zaměňují tento prvotní význam a apoštolské úsilí s náboženským relativismem, lhostejností vůči konfesním rozdílům, popíráním nezbytnosti přijetí celého rozsahu katolického učení a viditelného přijetí do společenství katolické Církve. Takové pojetí je ale nejen v rozporu s celým Novým zákonem, křesťanskou Tradicí, představuje blízkou příležitost k hříchům proti víře, ale především se provinuje proti nejvyšší ctnosti, kterou je křesťanská láska: zamlčovat, odpírat nebo i přeručovat zjevené pravdy o Církvi a o prostředcích ke spáse je mnohem větším hříchem, než odpírat našim bratřím a sestrám potřebné prostředky k pozemskému životu. Toto smýšlení už také přineslo své neblahé plody v podobě ztráty misijního ducha u mnoha křesťanů a v utvrzování nekatolíků v jejich stavu nebo dokonce jejich odrazování od vstupu do plného společenství s Kristovým náměstkem.

fr. Efrem Jindráček OP

Víra je dobrodružství i vztah

Protože Abrahám²⁴ věřil, uposlechl Boží výzvy, aby se vystěhoval do země, kterou měl dostat; vystěhoval se, ačkoliv nevěděl, kam jde. Víra ho vedla k tomu, aby se usadil v zaslíbené zemi jako cizinec... (srov. Žd 11, 8-9)

Bůh nás zve

Křesťanská víra není soubor pouček a nařízení, ale osobní vztah důvěry. Bůh důvěřuje nám, že přes všechny kopance nakonec dobře použijeme to, co do nás vložil. A zve nás, abychom důvěřovali jemu. Je to výzva.

Odvaha risknout to

Věřit Bohu znamená přijmout tuto výzvu a vydat se s ním na cestu. To vyžaduje odvahu vyrazit do neznáma, bez vlastního zajištění. Odva-

hu risknout to a spolehnout se na Boží jištění, na to, že On cestu zná a dovede mě do cíle. Je to dobrodružství.

Neboj se! Zkus to!

Žít z víry přináší i dílčí Boží výzvy, kdy nám říká: „Neboj se! Zkus to! Se mnou na to máš.“ Uvěřím mu a přijmu jeho výzvy?

4. K ČEMU JE ZDE CÍRKEV?

Církev založil sám Ježíš. Církev obecná neboli katolická je viditelná společnost všech pokřtěných, kteří mají pravou víru, přijímají stejné svátosti a uznávají papeže za svou viditelnou hlavu. Je to společenství lidí, kteří ho chtějí následovat, dojít svatosti a žít s ním navždy v nebi. Apoštol Pavel nazval církev „Kristovým tělem“. Ježíš je hlava a všechny ostatní údy těla mají své vlastní místo a poslání. Tak jako my potřebujeme všechny údy našeho těla, tak i každý člen církve je důležitý pro celou církev.

Do církve vstupuje člověk křtem na základě víry v Ježíše Krista a jeho evangelium. Pro ty, kdo uvěřili, stává se církev ve všech dobách

a národech nástrojem spásy a cestou vykoupení. Církev je viditelným projektem Boží lásky pro lidstvo, řekl papež Pavel VI.

Církev je v Novém zákoně chápána také jako tělo Kristovo, kde Kristus sám je hlavou. On předává svou milost v Božím Slově a ve svátostech, kterých je sedm: křest, biřmování, eucharistie, smíření, pomazání nemocných, kněžství a manželství. Vrcholem života církve je slavení eucharistie, památky poslední večeře, kdy Ježíš před svou smrtí daroval svým přátelům své tělo a krev pod způsoby chleba a vína a přikázal jim, aby to konali na jeho památku.

Církev je jedna, svatá, všeobecná (katolická) a apoštolská. Její uspořádání je hierarchické. Nejde o mocenské, ale služebné zaměření podle slov Krista: „*Kdo chce být první, ať je ze všech poslední a služebníkem všech*“ (Mk 9, 35). To platí o papeži, který je nástupcem Petra, o biskupech jako nástupcích apoštolů, o kněžích a jáhnech. K církvi patří i řeholníci, kteří se svobodně a z lásky rozhodli stylem svého života vnášet do světa Kristovu chudobu, čistotu a poslušnost.

Nejpočetnějším stavem v církvi jsou věřící laici. Jsou to všichni pokřtění, kteří nepatří do duchovenského a řeholního stavu. Jejich manželský a rodinný život, povolání, práce, oběti a kříže mají vytvářet příklad a svědectví o hodnotách víry. Mají ozdravovat světské instituce, napomáhat spravedlnosti a solidaritě se slabými a trpícími, rozvíjet mravní hodnoty a ryzí kulturu v lidské společnosti.

Církev jako Kristovo tělo je i pojítkem mezi živými a mrtvými všech dob, mezi svatými v nebi, dušemi v očistci a všemi, kdo žijí jako křesťané kdekoli na zemi.

Bůh ANO, církev NE

Třebaže je církev bojující (pozemská) nazývaná „svatou“, je to kvůli svatému zakladateli (Ježíši Kristu) a svaté nauce, kterou uchovává, nikoli pro svatost jejích členů. Členové pozemské církve jsou stejně tak jako všichni lidé hříšníci a nepřestanou jimi být až do smrti, rozdíl je však v tom, že skrze spásonosný křest se jim otevřela cesta do nebe pro zásluhy Ježíše Krista. Tuto milost a výsadu však mohou pozbyť nedodržováním křestních slibů – tedy upadnou-li do těžkého hříchu – a za to je každý sám osobně zodpovědný. Nelze tedy vinit církev jako celek za hříchy jednotlivce, které jsou zde sice nápadnější než u lidí tohoto světa, kteří se veřejně nehlásí ke křestnímu závazku

(nejsou křesťany), avšak neospravedlňuje to kritiky, kteří by měli svůj hledáček spíše zaměřit na logiku ateismu a materialismu, který svou podstatou způsobuje nevázanost a legalizuje hřích. Církev a její nauka by měla být posuzována podle životů svatých, jež církev uctívá a dává za příklad jako ty, kteří konali spravedlnost a řídili se podle této svaté nauky dané z nebe, kterou církev uchovává pro všechny generace.

Ubi societas ibi ius – kde je společnost, tam je právo. Tuto pravdu vyznávali už staří Římané. Kde je totiž bezpráví, tam nutně nastoupí chaos. Proto Kristus církev založil ne jako souhrn vznešených myšlenek poletujících někde v éteru, ale jako společnost, jež má své hierarchické uspořádání se soudní, zákonodárnou a výkonnou mocí. V opačném případě by nastal zmatek a z nauky, kterou Kristus přinesl z nebe, by si každý vybíral jen to, co se mu hodí. Už apoštol sv. Jan řekl: „*My jsme z Boha; kdo zná Boha, slyší nás, kdo není z Boha, neslyší nás.*“ (1J 4, 6) a sám Pán Ježíš: „*Amen, amen, pravím vám, kdo přijímá toho, koho pošlu, mne přijímá. A kdo přijímá mne, přijímá toho, který mě poslal.*“ (J 13, 20)

5. JAK DOSÁHNOUT PRAVÉHO ŠTĚSTÍ V NEŠŤASTNÉM SVĚTĚ?

Základní jistoty, po kterých toužíme, nalezneme v Bohu.

V životě z víry se postupně učíme hledat v Bohu základní jistoty, po kterých toužíme: nekonečnou a věčnou lásku, pokoj, jistotu, štěstí... Pokud se totiž nenaučíme přijímat z Boží ruky tyto tolik potřebné jistoty, riskujeme, že je začneme hledat jinde a očekávat je od pomíjejících věcí v tomto světě (v materiálním bohatství, v práci, ve vztazích...), kde je však nikdy nemůžeme nalézt.

Pokud hledáme hluboký pokoj, jistotu a štěstí v Bohu, jsme svobodnější a nezávislejší vůči ostatním lidem.

Zkušenost nám ukazuje, že věrnost v životě z víry a věrnost v modlitbě, i když občas prochází těžkostmi, nás postupně přivádí k tomu, abychom v Bohu našli hluboký pokoj, jistotu a štěstí, které nás činí svobodnými vzhledem k ostatním. Jestliže naleznu pokoj a štěstí v Bohu, budu schopen mnoho darovat svým bližním a budu také

schopen je přijmout takové, jací jsou, aniž bych jim zazlival, že neodpovídají mým očekáváním. Bůh sám stačí.

Nalezení štěstí v Bohu nás činí svobodnějšími i vůči úzkostlivému hledání lidského uspokojení. Nemám nic proti oprávněnému potěšení ze života, z chutného jídla, z láhve dobrého vína či z relaxační koupele. To všechno jsou Boží dary, ale je lépe jich užívat s rozvahou. V našem světě se ale vyskytuje neuspokojitelná potřeba stále nových a stále intenzivnějších prožitků, zakoušení, pocitů a vjemů, která může vést až k destruktivnímu chování, jak to máme možnost konstatovat v mnoha oblastech lidského života. Hledání stále silnějších zážitků vede nakonec k různým formám násilí. **Když totiž chybí smysl, bývá obvykle nahrazen smysly.** „Užijte si to naplno!“ říká jeden reklamní slogan na prodej automobilů. To je ale slepá ulička, která vede jen k frustracím či přímo k sebestrukci a násilí. Tisíceré uspokojení totiž nevede ke štěstí...

6. PROČ VĚŘIT BOHU, POSLOUCHAT A MILOVAT HO?

Mnohé odrazuje od toho, aby se vydali na cestu víry a trvale ji praktikovali to, že vidí náboženství a vůbec členství v nějakém společenství (církvi) jako omezující prostor, jako pouta, jež jim stáhnou ruce a znemožní jim dělat to, co chtějí. **Jednoduše se bojí, že ztratí**

svou svobodu a budou omezováni. Současný životní styl jim vyhovuje, nechťejí nikoho a nic poslouchat, nikomu se podřizovat, chtějí si užívat... vždyť stejně až doposud žili jen sem tam s nějakou menší nemocí či trápením, ale život jde dál a nepocitují, že by jim Bůh nějak zvlášť chyběl.

Především si však musíme uvědomit, koho máme poslouchat a proč.

Člověk nedokáže žít sám za sebe a nikoho neposlouchat. V takovém případě by totiž byl odsouzen k okamžité záhubě. Vždyť už jako děti jsme poslouchali rodiče a neptali jsme se, zda to, co nám říkají, je dobré nebo ne. Jednoduše a prostě jsme je poslouchali a důvěřovali jim, protože nás ani nenapadlo, že to může být jinak. Byli jsme odkázáni na jejich péči, ochranu a především vyvinutý rozum, který nám scházel. Když náš věk pokročil, poslouchali jsme naše vychovatele a pedagogy, kteří (ač se nám někdy nechťelo a nechápali jsme proč) nám předali důležité informace a podněty pro náš budoucí život. Až v dospělosti jsme často pochopili jejich úsilí a litovali toho, že jsme studium zanedbali, protože vnímáme, jak je užitečné a důležité pro uplatnění v životě. V době, kdy jsme plně začali používat rozum, dosáhli jsme věku 18 let a řekli si, „teď si můžu dělat co chci“. Stejně jsme se pak ale museli podříditi mnoha lidem a věcem, jako je šéf firmy, manuál na ovládání pračky, dopravní předpisy a zákony ustanovené státem. Nebudu-li poslouchat šéfa, dostanu padáka. Nerespektováním manuálu nebo pracovního postupu v našem zaměstnání naše práce skončí úrazem. Nedodržováním dopravních předpisů budu ohrožovat sebe i druhé na životě, a konečně porušováním státních nařízení skončím za mřížemi. Takže vidíme, že člověk je nucen chťe nechťe poslouchat nejen množství lidí, ale i věci, které se nedotazují naší vůle, ale pracují podle svých stanovených zákonů a principů a my je musíme respektovat. Dokonce rádi a s vášní posloucháme například takové youtubery, kteří nám radí, jak dobře vypadat před ženou a neztrapnit se, jak být úspěšný v té či oné počítačové hře apod... A nakonec posloucháme tak vášnivě, až otrocky, naši ledničku, která volá po otevření; náš televizor, který nám už od rána vnucuje své často zkreslené pravdy; hospodu, která nás dennodenně volá do svých útrob a už vůbec neřešíme a nezajímáme se o to, že posloucháme „zlé pány“, kteří si z nás pokradmu dělají dobrý den. Jak to, že nám nevadí, že z nás tito naši zotročitelé nejen vytahují množství peněz

(herny, nákupní centra...), ale i ničí naši osobnost, důstojnost a tělesné i duševní zdraví? (alkohol, drogy, nevázaný sex, pornografie...)

Člověk se tedy v důsledku stává otrokem sebe sama, svých vášní a tužeb, které ústí často v naprostý kolaps v našem životě a neúnosné deprese. A dále v této neupokojené touze neustále vyvíjí techniku a umělou inteligenci, aby mu mluvila do jeho života a předepisovala, co má dělat. Jen když vzpomeneme, jak snadno posloucháme výpočetní algoritmy našich smartphonů, které nám určují náš jídelníček, upozorňují nás na nedostatek pohybu a přikazují nám více sportovat, sledují naši polohu a vnucují svými reklamami to, na co bychom normálně nepomysleli... ale software „ví, že to potřebujeme“. Nejnovější aplikace se snaží analyzovat a obsáhnout celou naši osobnost včetně zájmů, aby nám je servírovaly a nabízely na každém rohu a všude, kde se naskytne příležitost. Věříme jim, protože si myslíme, že jim můžeme důvěřovat, že mají naprogramované „naše dobro“... naše pohodlí, ulehčení práce; hledají totiž „zvýhodnění“ cenové nabídky, upozorňují nás na akce v okolí: to, co by „nás mohlo zajímat.“ Nemálo se v současnosti mluví o takových utopických myšlenkách (které jsou však už dnes proveditelné), kde má celou společnost propojit globální síť, která bude vše kompatibilně řídit a na vše bude napojena – nejlépe i na samotného člověka. Totiž člověku propojenému se strojem bude daleko snadněji a aktivně sledován zdravotní stav a případné nedostatky vitamínů a potřebných látek... bude se moci okamžitě spojit s jakýmkoli přístrojem. Rodiče budou vědět, kde se jejich děti nacházejí. Žádné platební karty ani osobní pasy, které bychom mohli ztratit, protože sám člověk se stane číslem a jednotkou v globálně řízené síti, jež z nás udělá jen otroky nesmyslného živoření bez svobody, smyslu a cíle. Vidíme, že najednou člověku vůbec nevadí, že si buduje modlu, kterou (a jak ochotně) bude poslouchat a ve všem se jí podřizovat.

Z této úvahy můžeme jasně pochopit, že opustí-li člověk pravého Boha a svého Tvůrce, nutně hledá bohy jiné, kterým s radostí otročí. Nejenže se tak ničí, ale nikdy nebude dokonale šťastný. Důkazem jsou země blahobytu, ve kterých úměrně k bohatství roste i počet sebevražd. A kolik už jsme slyšeli zpráv o tolika zbohatlících a celebritách, kteří měli „vše co chtěli“ a přesto si sáhli na život.

Proto Bůh, který nás stvořil k blaženosti, kterou jsme hříchem ztratili, ví nejlépe, co nám dá pravé štěstí. Už jen proto, že jeho inteligence nezměrně převyšuje tu naši, podobně jako rodič, který ví, co je lepší

pro jeho dítě. Náš Stvořitel jako původce našeho bytí nejen ví, co je pro nás lepší, ale také nás nezměrně miluje, protože on je Láska. To, jak nás miluje, můžeme poznat už z výše popsané dokonalosti stvoření a její krásy. Ze zpěvů ptáků a krásy květin. Z úchvatného kosmu jenž naplnil miliardami hvězd jen pro potěchu našich očí. Jeho něžný cit můžeme vyzkoušet v pestrobarevných motýlech nebo roztomilých zvířatech. Starostlivost v množství rozmanitého ovoce a plodů země pro naši obživu a radost. Ale protože toto vše včetně člověka zaniká, zjišťujeme, že zde není plná dokonalost a ráj, po kterém toužíme, a navíc je pozemský život plný četných trápení a zla (podrobněji viz str. 45).

Skeptický člověk proto může namítnout: „V takového Boha, který nechá působit tolik zla, nevěřím!“ Ale křesťan odpoví: „Já v takového boha také nevěřím.“ Nebo... Skeptik: „Kdyby Bůh byl, tak by to nedopustil!“ Křesťan: „Ale právě když toto dopouští, se potvrzuje tak jeho existence a spravedlnost!“

Spravedlnost v tom, že nám ponechává naprosto svobodnou vůli rozhodovat se pro Boha nebo proti němu. A co jiného se dá očekávat, odmítneme-li Boha, který je dokonalý, než že pozbudeme dokonalost? Nemůžeme se tedy hněvat na Boha, že dopouští zlo, když si jej volíme sami, a už vůbec věřit v takového boha, který jedná nespravedlivě (nedokonale). On nejenže se snaží nás od zla odvrátit, ale poslal i Lék – svého Syna, který sám o sobě řekl: „*Já jsem cesta, pravda a život*“ (J 14, 6)

Cesta – která nás vede z našeho pozemského vyhnanství do království nebeského. **Pravda** – jež nás učí, co je dokonalé, správné, spasitelné a udává podstatu naší existence a všech věcí. **Život** – který nám získal svým smírným skutkem, že zaplatil svou smrtí na kříži spravedlivou daň za hřích – nehoráznou urážku Boží dobroty – a tak Bůh ve své lásce sám sebe obětoval, aby nám navrátil život nesmrtelný a blažený, který jsme ztratili.

Zde je tedy největší důkaz Boží lásky – v Ježíši Kristu. A v tom, že si zvolil právě takový způsob naší záchrany. Kdo pak může nedůvěřovat tomu, který nejenže je naším milujícím Otcem, ale ponížil se tak, že na sebe vzal naši přirozenost, aby mohl za nás zemřít?

Kdo se může hněvat na zákonodárce silničních předpisů? Vždyť bylo nevyhnutelné je sepsat, jinak by jízda byla takřka nemožná a nebez-

pečná! Za stejným účelem dal Bůh člověku příkaz „*Nezabiješ!*“ (Ex 20, 13) a jen člověk bez zdravého rozumu proti tomu může něco namítat. Řekneme se: Nikoho jsem nezabil, nic neukradl... co po mě víc Bůh chce? Jenže ten, který napsal „*Nezabiješ!*“ také napsal „*Nese-smilníš!*“ (Ex 20, 14) a také dokonce „...*každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci.*“ (Mt 5, 28) A proto ta první i ta druhá přikázání, ač se zdají pro nás nepatrná, jsou součástí velkého celku – vzpoury proti Bohu.

Nemůžeme se tedy spokojit s tím, že jsme nikoho nezabili a nic neukradli... každý je v očích Božích hříšník a zasluhuje věčné zatracení, ale jak už jsme řekli, dal nám k ospravedlnění svého Syna, o němž řekl: „*Toto je můj milovaný Syn, toho poslouvejte!*“ (Mk 9, 7)

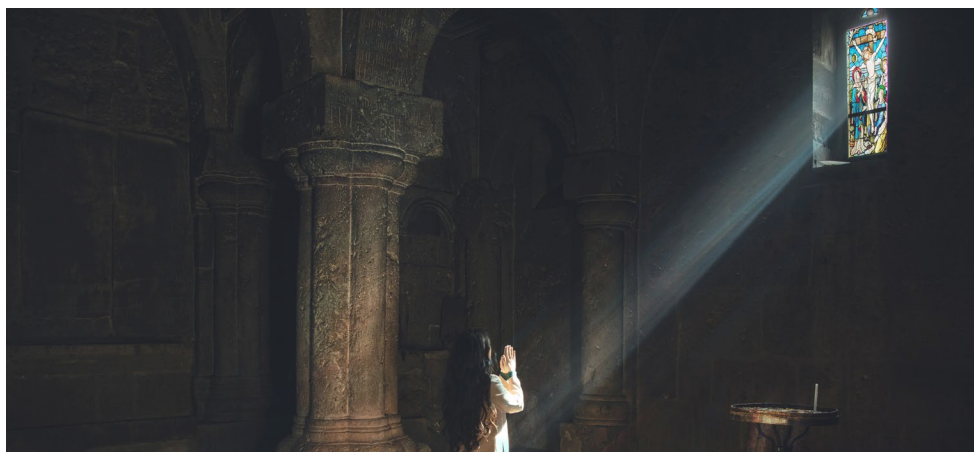
Ač tedy člověk může poslouchat Boha ze strachu, aby nebyl zavržen, Bůh si to takovým způsobem nepřejí. A ani nechce, abychom byli jen pouzí „plnič“ jeho předpisů. Dobrý Bůh především chce, **abychom konečně pochopili jeho lásku k nám** a začali mu konečně věřit, že to, co nám přikázal, je jen a pouze pro naše dobro a věčnou spásu (kterou smrtelník často nebere na zřetel). **On nechce hru na „pána a otroka“**, to by nám nedal svobodnou vůli, ale chce vztah otce a syna. A dokonce v Ježíši Kristu i vztah bratrství a nakonec i láskyplný vztah ženicha a nevěsty.

A jaký je lék na naši stálou nedůvěru, přesvědčení, že nám Bůh ukrivdil, nebo dokonce samou pochybnost v jeho existenci? Absolutně prostá věc! Toto zvolání: **Bože, existuješ-li, dej se mi poznat!** ... Dej se mi poznat skutečně takový, jaký jsi! Dej mi poznat svou lásku, protože já ji neznám a nedokážu v ni věřit. Dej mi poznat, že ty mi můžeš dát víc, než mi nabízí tento svět. Nedokážu a bojím se odpoutat od svých jistot, zálib a hříchů, protože si myslím, že to je mé blaho a přijdu-li o ně, ztratím svobodu a život. Dej se mi poznat a ukaž mi, co je to ta tvá svoboda, kterou nabízíš. Ukaž mi, proč a jak hrozný je hřích, protože já to tak nevidím a nechápu. Musíš mě přesvědčit! Čekám na tvou odezvu! Teď je to na tobě!

7. VNITŘNÍ UZDRAVENÍ

Duchovní uzdravení, to znamená především uzdravení ze hříchu. Hřích sám je považován za nemoc svého druhu, za ránu (vulnus)

v duši, a často je také chápán jako příčina nemocí těla. Proto bylo například malomocenství spojováno s hříchem a považovalo se za jeho vnější projev. Když mluví svatý Ambrož o pýše, žádostivosti, hněvu a dalších ze sedmera hlavních hříchů, používá výrazu „naše horečka“.²⁵

Toto spojení mezi uzdravením ze hříchu a fyzickým uzdravením je zejména podkladem některých evangelních příběhů, například příběhu o ochrnutém, kterého spustili dírou ve střeše (Mk 2, 1-12), nebo příběhu o ochrnutém u rybníka Bethesda. (J 5, 1-9) V případě tohoto druhu uzdravení můžeme ovšem přesněji mluvit o obrácení, očistění od hříchu, o usmíření... Svátost²⁶, která s takovým uzdravením především souvisí, se nazývá „svátostí smíření“.

Pojem duchovní neboli vnitřní uzdravení zpravidla označuje uzdravení něčeho, co samo o sobě sice není hříchem, ale co přesto s hříchem souvisí, buďto jako důsledek či příčina hříchu, nebo jako popud k hříchu. Vnitřní uzdravení může také znamenat uzdravení ze stavu nebo situace, která s hříchem nesouvisí, ale jejíž vinou se nemůže plně rozvinout život milosti. Tento druh uzdravení Ježíš představil jako integrální součást své mesiášské služby, když řekl: „*Duch Hospodinův je nade mnou, proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst; poslal mne, abych uzdravil ty, kdo mají zraněné srdce, abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil léto milosti Hospodiny.*“ (L 4, 18-19)

V Ježíši Kristu přišel Bůh k lidem. Skrytý a nepochopitelný Bůh se objevil na světě jako člověk, žil a působil jako člověk, mluvil k lidem tváří v tvář. Přišel do nezdravého světa, aby ho uzdravil a aby otevřel cestu k dokonalosti člověku i světu.

Vnitřní uzdravení

Slovo uzdravení předpokládá ránu, zranění, utrpení. Aby mohlo dojít k vnitřnímu uzdravení, musí tedy existovat vnitřní rána nebo zranění. Všichni lidé mají vnitřní rány a nosí je stále v sobě – dokud jim není darováno uzdravení.

Z moderní medicíny víme, jaký význam a vliv má v lidském životě duch, nevědomí a podvědomí. Víme, že mnoho zážitků z minulosti s sebou nosíme celá desetiletí, byť nevědomky. Víme také, že zážitky také podstatně ovlivňují naše bytí, náš charakter, naše strachy, reakce, únosnost, schopnost rozlišovat a mnoho dalších schopností. A víme dokonce o skutečnosti, že logika a pocity mají sídlo v úplně odlišných oblastech mozku, že rozumem a vůlí nemůžeme ovlivnit všechny mozkové zóny, i kdybychom chtěli.

Všichni jsme zranění. Na začátku dědičným hříchem, ale potom stále znovu, jednak vlastními osobními hříchy, jednak hříchy a selháními druhých lidí kolem nás.

Katolíci mají velkou milost, že mohou ve svátosti smíření přinést Kristu všechny vnitřní rány, které si způsobili svými vlastními hříchy. Kristus jim v této svátosti ve svém nekonečném milosrdenství skrze kněžské rozhršení daruje uzdravení.

Odpuštění má právem veliký význam, ale jak nejednou zjišťujeme, nemáme vždycky někoho, komu bychom museli odpouštět. Zvláště když někdo jako člověk plný životních zkušeností si je čistě intelektuálně vědom toho, že jeho otec, matka, babička atd. v tehdejší situaci nemohli jednat jinak, než jak jednali! Není tedy co odpouštět – a přesto cítění malého dítěte je od tehdy stále ještě hluboce zraněné, protože to dítě tehdy ještě nechápalo takový způsob jednání, a neuzdravené vnitřní zranění ovlivňuje ještě dnes celou osobnost dospělého člověka.

Jak často si však musíme přiznat, že přes dobrou zpověď, přes lítost a upřímné předsevzetí se znovu dopouštíme stejných hříchů. Kam se podělo slíbené uzdravení?

Kristus slíbil svým učedníkům, „svým přátelům“, pokoj v srdci. Avšak kolik lidí tento poklad má? Pán říkal: „*poznáte je po ovoci*“

(L 6, 44). Dnes můžeme vidět mnoho lidí, které potkáváme den co den, že tento pokoj – jeho pokoj – v sobě nemají. Pokoj srdce je plod Ducha Svatého, je to znamení „Božího království“, které je „už mezi námi“ (L 17,21). **Lidé dnešní doby jsou ale plní strachů, starostí, bez naděje, bez cíle**, a tak jsou neschopní zakoušet v sobě pokoj Božího království. Dnešní lidé si stále více uvědomují, **že jim něco chybí**. V zoufalství hledají klid, štěstí, vyrovnanost a především pokoj, pokoj v srdci. **A i když to nevědí, hledají Boha!**

Není divu, že je člověk neklidný, vždyť byl stvořen jako Boží obraz a měl být Bohu podobný. Tuto podobnost Bohu ale ztratil. Jestliže ale člověk není Bohu podobný, nebo se alespoň nesnaží být mu podobný, pak se – pomalu, ale jistě – stále více podobá protivníkovi, „Boží opici“.²⁷

My ale víme: Bůh je láska – pravda – dobrota – milosrdenství – velkorysost – trpělivost. Pak tedy i člověk, Boží obraz, má ztělesňovat tyto Boží vlastnosti, tak jako Ježíš, pravý Bůh a pravý člověk, který tu žil před námi jako náš vzor.

Teprve Kristovým vtělením a bolestným utrpením se nám jasně ukázala jistá cesta k Bohu. Nebe se opět otevřelo. „*Já jsem ta cesta*“ (J 14, 6), řekl Ježíš. Snad tím chtěl i říci: „*Já jsem vzor*“. Cesta k Božímu obrazu je cesta Ježíšova. V jeho celém životě můžeme vidět plody Ducha. Ježíš si nedělal žádné starosti o každodenní chléb. Neměl strach z budoucnosti z finančních důvodů – i když v Getsemanské zahradě²⁸ zažíval silný strach ze smrti a byl silně pokoušen od Zlého. Po překonání těchto pokušení byl ale schopen přijmout své utrpení, protože chtěl být poslušný vůle svého Otce. Po celou dobu svého utrpení si uchovával pokoj ve svém srdci, neodmítal ho, uzdravoval dokonce své protivníky a prosil svého Otce, aby jim odpustil, protože „*nevědí, co činí*“ (L 23,34). V okamžiku své smrti pak Ježíš v plné důvěře vložil svůj život do rukou svého Otce, třebaže se od něho cítil opuštěný: „*Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?*“ (Mk 15, 34). Jeho celoživotní úzké a vřelé spojení mezi Otcem a Synem bylo zde ohromným břemenem hříchů všech lidí otřeseno. Svatý Pavel nám napsal: „*Byl pro nás učiněn hříchem*“ (2K 5, 21), nejen „hříšníkem“. Ježíš byl kvůli nám učiněn zosobněným hříchem a hřích je pro Boha to nejodpornější ze všeho a zcela proti jeho přirozenosti.

I Ježíš byl vystaven zraněním – setkával se s nepřátelstvím: „*Do vlastního přišel, ale vlastní ho nepřijali*“ (J 1, 11). Byl pronásledován, posmíván, lživě obviněn, nespravedlivě odsouzen, týrán a hrozným

způsobem zabit. A přesto až do konce jeho života na kříži byly na Ježíši patrné vždy jen plody Ducha Svatého. A jak je to pak s námi lidmi? I my jsme pronásledováni, trápeni, posmíváni, vystaveni nepřátelským postojům, odmítání, nenávidění, ale my bohužel nadto ještě hřešíme. Jaké plody jsou patrné na nás?

Na lidech, zvláště na těch, kteří potřebují uzdravení, nejsou plody Ducha Svatého často patrné. Kdo chce tedy skutečně být „zdravý“, musí se nechat uzdravit, **musí usilovat o svatost**. Už apoštol Pavel řekl: „*hřích, který ve mně přebývá*“ (Ř 7, 20), tj. moje vnitřní zranění, je často důvodem, že „*sice chci konat dobro, ale přesto konám zlo, které dělat nechci*“ (Ř 7, 19). S touto větou se snadno ztotožníme. A právě ty osoby, které jsou nám nejbližší, které nejvíce milujeme, nejvíce zraňujeme – aniž bychom chtěli. A **když zraňujeme druhé, zraňujeme pořád znovu i sebe**.

Jak rozbít tento „dábelský kruh“? „*Já jsem ta cesta*“ (J 14, 6), řekl Ježíš. Ježíšova cesta je cesta osobní svatosti. Z tohoto hlediska **není naše úsilí o „svatost“ jen jednou z alternativ**, pro niž se člověk může nebo nemusí rozhodnout. Chceme-li být zde na zemi šťastní (a to nemluvím o nebi!), chceme-li mít v srdci vnitřní pokoj, pak **nemáme absolutně jinou volbu**. Pak musíme usilovat o to, abychom „byli uzdravení“, tj. usilovat o svatost. Jen tak můžeme v sobě zakusit ten lidsky nevysvětlitelný Kristův pokoj, který nás uschopňuje dokonce i v utrpení si uchovat vyrovnanost a klid.

Dobrá zpověď sice zahlazuje hříchy, ale ne vždy uzdravuje dokonale naše citlivá zranění v duši, která vznikla jako následek hříchu. Skoro se zdá, jako by v naší duši hřích – náš vlastní nebo i hřích druhých – vytvořil hrboly nebo výmoly jako na polní cestě. Výmoly jsou tak hluboké, že při sebemenší nepozornosti zase upadneme. Přáli bychom si mít motyku, kterou bychom po zpovědi všechny hrboly srovnali, abychom zase tak rychle nezakopli. A tady právě nastupuje vnitřní uzdravení. **Vnitřní uzdravení pracuje s těmi hlubokými výmoly a s hrboly naší duše**; v něm se s vírou obracíme na jediného Uzdravovatele a Spasitele, který jediný může naši duši, naše nejhlubší nitro uzdravit. Když k takovému vnitřnímu uzdravení dojde, pak nejsme v budoucnosti tak náchylní k tzv. „zvykovým hříchům“. Zkušenost učí, že vnitřní uzdravení je jen zřídka patrné jako okamžitý zázrak. I když Pán koná i taková okamžitá uzdravení, jsou to spíš výjimky. Vnitřní uzdravení je obvykle postupný proces, kdy Ježíšem způsobe-

né uzdravení jde ruku v ruce nejen se vždy žádanou vírou v moc jeho lásky, ale také s mými vlastními snahami na cestě k osobní svatosti. I pro tuto oblast platí slova sv. Augustina: „*Bůh, který nás stvořil, aniž se nás ptal, nás nevykoupí – nebo neuzdraví – bez naší spolupráce.*“

Předpokladem vnitřního uzdravení je tedy vykročení, vytrvalé kráčení na cestě svatosti! Kdo si přeje být uzdraven, **musí se přirozeně snažit, aby svůj život uspořádal podle evangelia.** Čím více se vystavuji Ježíšovu vlivu, čím více se oddávám jeho následování, tím více obdržím jeho vnitřní pokoj. Čím více člověk hledá ve svém vlastním životě Boží vůli, tím méně je zranitelný pokušeními a plody zlého ducha, jako např. strachem, starostmi, depresemi atd. Čím více Krista následuji, myslím jako on, cítím jako on, mluvím a jednám jako on, tím zdravějším a světlejším se stávám.

Praktické kroky k provádění vnitřního uzdravení

1. Evangelizování / hlásání

Člověk hřeší, protože má špatné vědění o Bohu a špatné poznání sebe. Přitom se špatné pocituje jako správné. Špatné poznání vede ke špatným přesvědčením a špatná přesvědčení vedou ke špatnému jednání. Proto je třeba poznat Boží neomylnou moudrost a uznat ji jako pravdu. Tímto způsobem se musí myšlení obnovovat Božím slovem, z čehož pak vyrůstá správné poznání, správné přesvědčení a správné jednání.

Hlásání Božího slova je tedy nepominutelným předpokladem k tomu, aby mohlo dojít k uzdravení. „Nemocný nebo zraněný“ člověk musí opět dostat do rukou nástroje, aby mohl vykonat nezbytné osobní rozhodnutí mezi říší temnoty a královstvím světla.

2. Poučení o duchovním boji

Součástí hlásání je také zprostředkovat věřícím, že se **nacházejí v duchovním boji**, ale že ve svém každodenním boji **nejsou sami**. Je třeba věřícím přiblížit zbraně duchovního boje a seznámit je s jejich mocnými spolubojovníky: s Marií, matkou našeho Pána, s anděly, zvláště se sv. archandělem Michaellem, s andělem strážným a se svatými. Věřící musí být znovu lépe informováni o vztazích a vzájemném působení mezi církví vítěznou, trpící a bojující.²⁹

3. Podporování hluboké lásky k Nejsvětější svátosti oltářní

Věřící je třeba znovu přivést k tomu, aby si uvědomili neuvěřitelně blízkou přítomnost Kristovu v Nejsvětější svátosti. Je třeba znovu lépe porozumět Pánově přítomnosti s tělem, krví, duší a božstvím, v níž k nám ve své nezměrné lásce sestupuje do našich svatostáneků, aby si učinil příbytek dokonce v každém z nás, aby nám ukázal svou lásku zcela osobně.

4. Podporování hluboké vděčnosti za svátost smíření

Věřícím je třeba znovu přiblížit svátost smíření. Tato svátost činné lásky milosrdného Boha se musí znovu stát vysoce ceněným prostředkem na cestě k osobní svatosti. Lidé by měli také pochopit, že svátost smíření je velmi účinný prostředek v oblasti vnitřního uzdravování.

5. Obnova křestního slibu

Známe konkrétní pravdu o dvou královstvích, o říši temnoty a o království světla. Víme také o sice nezaslouženém, ale tak potřebném odpuštění našich osobních hříchů. Toto vědění musí vyústit do pevného rozhodnutí každého jednotlivce. Je to rozhodnutí pro Krista. Co to znamená, vidíme nejlépe na

obnově křestního slibu. Když věřící křesťan žije podle Božího slova, tak jak žil sám Kristus, uznává, že křest je smlouva uzavřená mezi ním a Bohem.

6. Modlitba za vnitřní uzdravení a osvobození

Dlouholeté zkušenosti na poli vnitřního uzdravování dokazují, že k přechodu z království světla do říše temnoty dochází většinou pomalu, plíživě a nepozorovaně. Velmi aktivní denní duchovní boj je velmi málo známou skutečností. Většinou člověk prohrál první potyčku ještě dřív, než si vůbec uvědomí, že stojí v bitvě, a když už jednou prohrál takovýto první střet, jde do dalšího střetu jako poražený už v oslabení.

8. RIZIKA ŽIVOTA BEZ BOHA A V HRÁCHU

Mezi společnostmi s Bohem a bez Boha je propastný rozdíl. Společnost bez Boha staví do centra člověka, který se zoufale snaží za všech okolností držet v rukách kontrolu nad životem. Společnost ponechávající prostor Bohu – nejen jako vzdálené myšlence, ale jako účastník přítomnému v životě – staví na místo iluzorního přesvědčení o lidské kontrole důvěru. Důvěru v Boha, kterou jsem si nedal sám, ale která povstala ve mně. Důvěru, že jsem součástí dobrého plánu také ve chvíli, která vyžaduje utrpení a obět z lásky.

Stojíme před prastarou potíží, kterou má člověk, když musí přiznat, že Boha potřebuje, je na něm závislý, ba dokonce je jeho dlužníkem. Člověk je náchylný k výrokům jako: „Bohem chci být já. Nikdy se neskloním“. Kolik moudrosti však je v prosté větě: „Abych mohl stát na nohou, musím klečet“. Když se život potácí, když se kymácí rodina nebo společnost, je dobré zaslechnout prostou odpověď svatých: „Poklekněte; pokud tak neučiníte, padnete. Dejte prostor Bohu.“ I když svět popírá Boží přítomnost, On zájem o svět neztrácí. Potřebujeme si bez ustání připomínat pravé dimenze člověka.

Bůh je stvořitelem člověka, a proto člověka dokonale zná a dokáže mu dát to, co je pro člověka nejlepší. Když člověk žije z Boha, žije velice šťastný a kvalitní život, protože dělá přesně to, co odpovídá jeho nejhlubším a největším touhám, podstatě jeho osobnosti. Dělá to, k čemu byl stvořen a předurčen. Navíc má v životě Boží vedení, takže

Bůh ho ochraňuje a vede pryč od zlých rozhodnutí a lidí. Bůh se stará o život člověka, zaopatřuje ho a řeší jeho problémy. Vztah s Bohem znamená získání věčného života, který není odvislý od pozemských věcí, okolností ani pozemských omezení. Věčný život proudí do života člověka neustále a naplňuje člověka obrovskou silou, radostí, moudrostí, úspěchem. Člověk může ze své omezené lidské podstaty žít Boží plán tak na 10%, ale s Bohem prožije člověk naprosto jedinečný a mimořádný život, protože naplní těch 100% a Bůh člověka mnohokrát ještě překvapí většími a většími požehnáními, které by člověk ani nečekal.

Život s Bohem a bez Boha je jako život ve světle a ve tmě. S Bohem má vše řád a smysl, člověk ví, co má dělat a co ne, ale bez Boha je celý život pokus a omyl. Možná člověk něco trefí, udělá nějaká správná rozhodnutí, ale udělá také mnoho zlých a špatných věcí. Žít bez Boha znamená být otrokem hříchu a hřešit. Život s Bohem je morální, čistý a svatý život, kde hřích nemá místo a nemůže člověka ničit. Každý hřích přináší s sebou mnoho důsledků – těžkostí, problémů, starostí, neřešitelných situací, zlých rozhodnutí, nemoci, bídu, dluhy, zlé vlastnosti, závislosti, špatný životní pocit atd. Člověk bez Boha je na vše sám a může to vyřešit jen tím, na co stačí. Člověk, který žije s Bohem, vyřeší všechny problémy, protože když na to nestačí on sám, tak mu Bůh pomůže ze své všemohoucnosti a nadpřirozenosti, proto lze vyřešit každý problém a překonat každou překážku. Kde se člověk bez Boha zastaví, tam jde člověk s Bohem dál a dál až do úplného vítězství a úspěchu.

Život bez Boha je malý, nudný, plný problémů, slepý a skončí v pekle. Život s Bohem je dobrodružný, velmi velký a úspěšný, kvalitní, spokojený, šťastný a končí v nebeském království ve věčnosti.

Každý člověk si může vybrat, jaký život chce žít. Má na to svůj pozemský život. Ale čím dříve pozná Boží život, tím lepší a kvalitnější jeho život už tady na zemi bude.

9. CO JE HŘÍCH A JEHO DŮSLEDKY

Člověk v hříchu a vině

Nikdo není rád volán k odpovědnosti. Nejráději bychom nikomu nebyli odpovědní, ani Bohu, ani lidem. Chceme být „absolutně svobodní“. Dobro, které chce Bůh, a to, pro co bychom se nejráději sami rozhodli, nám často připadá jako těžké protiklady. Jak snadno padne „ve vsi svobodě“ rozhodnutí proti Boží vůli. Avšak „ne“ Boží vůli, hlavní zdroj zla ve světě, označuje bible jako hřích.

Hřích – odmítnutí Boží lásky

Musíme tomuto slovu porozumět v celé jeho hroživé skutečnosti, jinak pro nás následující řádky budou nesrozumitelné. Ve skutečnosti vlastně existuje jediný skutečný hřích, a tím je odmítnutí Boží lásky. Ve Starém zákoně se proto hřích často označuje jako „nevěrnost“, „porušení smlouvy s Bohem“. Člověk tím vyjadřuje, že si stačí sám, že se obejde bez Boha. Sebeláska ničí lásku k Bohu. To však znamená převrácení řádu. Bůh a člověk jsou tady pro sebe navzájem, člověk se však od Boha odpoutá a sám sebe učiní měřítkem všeho. Zdroje jeho života tím vysychají.

Kdo však ještě dnes počítá s „hříchem“? Co to vlastně je? Neztratili jsme již smysl pro podstatu hříchu? Následky i konkrétní podoby hříchu známe dnes stejně dobře, jako Pavel před 2000 lety: Lidé v zajetí hříchu jsou „(...) samá závist, vražda, svár, lest, zlomyslnost, jsou donašeči a pomlouvači, Bohu odporní, zpupní, nadutí, chlubití. Vymýšlejí zlé věci, neposlouchají rodiče, nemají rozum, nedovedou se s nikým snést, neznají lásku ani slitování.“ (Ř 1, 29-31) My jsme se téměř odnaučili nahlížet tyto věci jako hřích a také je tak nazývat.

Stupně hříchu – Samozřejmě si nejsme při každém hříchu výslovně vědomi toho, že přestupujeme Boží vůli. Často si až dodatečně uvědomíme, že jsme se něčím provinili. Není tedy hřích jako hřích. Existují různé stupně hříchu podle toho, nakolik vědomě a promyšleně jsme své „ne“ Boží vůli řekli.

Bůh člověka posuzuje podle jeho smýšlení, jeho úmyslu, podle toho, do jaké míry člověk jedná v souladu se svým svědomím. Samotný provedený čin není rozhodující. A tak se může stát, že někdo nebude shledán hříšným, ačkoliv se dopustil hříšného činu, jestliže si hříšnosti není vědom nebo ji nechce.

Nikdo není bez hříchu – Každý z nás zažívá selhání, nedbalosti. Neustále zaostáváme za tím, čím bychom mohli a podle Božího plánu i měli být. Jsme hříšníci. *„Říkáme-li, že jsme bez hříchu, klameme sami sebe a pravda v nás není. Jestliže doznáváme své hříchy, on je tak věrný a spravedlivý, že nám hříchy odpouští a očišťuje nás od každé nepravosti.“* (1J 1, 8-9)

V jakých souvislostech se dnes ještě mluví o „hříchu“ (např. obraty typu: zhřešit proti dietě, hříšník na trestné lavici v hokeji apod.)? Můžete z vlastní zkušenosti potvrdit, že hřích působí škody a trápení v osobní i společenské oblasti? Cítíte se tím sami zasaženi a „poškození“? V čem spatřujete typické a těžké hříchy naší doby a společnosti?

Následky hříchu

Je-li spáchán hřích, nepomine jen tak, ale objeví se stav viny. To platí již na lidské rovině: např. lež, nenávist, sobectví vyvolávají vzájemné odcizení. Podobně vede (těžký) hřích k odcizení od Boha, k přetržení pouta lásky mezi Bohem a člověkem.

Člověk přejede dítě. Ročně se s tím musí vypořádat stovky až tisíce řidičů. Některý reaguje naprosto nevzrušeně: „Jel jsem povolenou rychlostí, brzdy fungovaly dobře, pneumatiky byly taky v pořádku. Stopa po brzdění mluví jasně. Lidé by měli na svoje děti dávat lepší pozor!“ Je oprávněně zproštěn viny, a tím je pro něho celá věc uzavřena. Měl pravdu, prostě nehoda. Jiný řidič si také nemá co vyčítat, přesto ho však ta nehoda tíží. Cítí se „vinen“.

Jaké jednání je lidštější? Výše uvedený příklad je mezní: pocit viny, ačkoliv se vlastně žádná vina nedá prokázat. V naprostém protikladu

k tomu je názor řady lidí, že by se člověku vůbec neměla dávat odpovědnost za jeho provinění, protože toho vůbec není schopen. I kdyby byly brzdy opotřebované, pneumatiky ojeté a rychlost nepřiměřená. To je všechno osud. Právě osud je na všem vinen. Přináší nám ale takové vysvětlení ulehčení a útěchu?

V naší společnosti se šíří skrytá posedlost nevinností, která – pokud vůbec – vždycky hledá vinu a selhání jen u těch druhých: u druhých lidí, v minulosti, v přírodě, ve sklonech a v prostředí. Úspěchy svého konání rádi připisujeme jen a jen sobě. Při negativních následcích ale svoji odpovědnost popíráme a pro své chyby a svoji vinu hledáme stále nové a nové výmluvy a alibi. Tyto omlouvací mechanismy se nezastavují ani před našimi mezilidskými kontakty. Celý postoj k životu a jeho plánování už potom nejsou nesený pocitem vzájemné odpovědnosti, nýbrž vypočítavostí směřující k vlastnímu prospěchu. Takový svět se však odlidšťuje. Proto tvrdíme, že oslabené vědomí hříšnosti komplikuje také lidské soužití. Selhání vůči Bohu a selhání vůči bližnímu od sebe nelze oddělovat. Odklon od Boha pokračuje proviněním proti bližnímu. Provinění vůči bližnímu vrhá stín na vztah k Bohu. Toto odcizení se dále promítá do vztahu člověka se světem, který ho obklopuje. Každým hříchem se svět stává horším. Při pohledu na fotografie rozbombardovaných měst můžeme vytušit tuto souvislost.

Odcizení Boha a člověka, odcizení člověka a jeho bližního, odcizení člověka a světa kolem něj – to jsou důsledky hříchu. Zároveň však vidíme, že odklonem od Boha nepostihneme jeho – to je zcela nemožné – nýbrž sami sebe; ztrácíme smysl našeho určení. Příznakem toho je nejistota, zoufalství, utrpení, nemoc a smrt. Každý z nás zná příklady, kdy rozháranost a hřích člověka ničí i fyzicky (např. zlé pomluvy, alkohol za volantem). Bůh netrestá hřích – hřích se trestá sám. Navíc s každým hříchem roste náchylnost k dalším hříchům – o tom se může přesvědčit každý. Chvilková slabost se příště už vůbec nezdá tak špatná. Následuje řetězová reakce dalšího zla. Na konci často zbývá zoufalství a otázka: Bůh snad neexistuje, anebo se nestará o úpící lidstvo. Člověk hřeší, ale odpovědnost vkládá na Boha. Máte pocit, že vědomí viny – a ještě více vědomí hříchu – z naší společnosti mizí? V čem, podle vašeho názoru, spočívají příčiny? Znáte sami příklady, kde a jak se lidé pokoušejí vytěsnit vinu? Myslíte si, že si tím lidé posilují sebevědomí a sebedůvěru? Existují na druhé straně také náznaky nového pocitu vzájemné odpovědnosti?

Dědičný hřích

Na druhé straně ale můžeme po právu namítnout: všechno přece nelze svádět jenom na nás lidi. Ve světě se přece děje spousta bezpráví a utrpení, za které nelze volat k odpovědnosti jednotlivé lidi. Za všechno přece nejsem osobně vinen.

Takto to vidí i bible: hřích není jen činem jednotlivého člověka, ale od počátku danou situací lidského bytí. Každý člověk se rodí do světa poznamenaného hříchem. Ještě než může sám udělat něco zlého, je zasažen skutečností „dědičného hřichu“. Tím ale narážíme na pojem, pro který řada lidí vůbec nemá pochopení. Mnozí se ptají: „Co já mám společného s Adamovým hříchem? Proč bych měl za něj nést důsledky?“

„Dědičný hřích“? – Potíže vznikají už se samotným označením. Termín „dědičný hřích“ není příliš šťastný pro vyjádření toho, co je jím skutečně

míněno. Pod slovem hřích obvykle rozumíme osobní čin: a tím právě dědičný hřích zrovna není. **Kromě toho církev učí, že nikdo nebude zavržen pouze na základě dědičného hřichu.**

Ale také přívlastek „dědičný“ svádí k mylným představám. V žádném případě tu nejde o dědičnost v biologickém smyslu jako například u dědičné nemoci. Nejde ani o hřích, kterého se kdysi dopustil jistý Adam a který je dosud nám všem připočítáván. Spíše tomu můžeme rozumět ve smyslu zatěžujícího dědictví. Tak se může stát, že rodiče, kteří sami strádali nedostatkem lásky od svých rodičů, vlastní děti svojí „náklonností“ dusí. Tím se mohou – ač s těmi nejlepšími úmysly – na svých dětech provinit. Vina prarodičů má dopad na další gene-

race. Starý církevní jazyk – latina – má lepší označení, totiž „prvotní hřích“ či „prvotní vina“.

„Dědičný hřích“ je stav, který nás od narození o něco ochuzuje, co bychom podle Boží vůle měli mít, totiž živoucí spojení s Bohem.

Hříchy proti víře

Z almanachu článků pro katolickou spiritualitu Život z víry: "Vím, komu jsem uvěřil" – fr. Efrem Jindráček, OP

Třebaže je víra Božím darem a vlitou ctností, je také vlastním úkonem obdarovaného, proto je i záslužná. Tato okolnost však s sebou také přináší i možnost svobodného odmítnutí ze strany člověka, čímž se dostáváme k tématu hříchu, hříchu proti víře. Jako každý hřích proti různým ctnostem, tak také i hřích proti víře předpokládá dostatečné poznání a svobodné rozhodnutí. Pokud se tedy člověk vnitřně rozhodne tento dar, který mu Boží dobrota nabízí, ať už vnitřními vnuknutími nebo veřejným apoštolským působením Církve, odmítnout, jedná se nepochybně o jeden z nejtěžších a nejnebezpečnějších hříchů, kterých se člověk může dopustit. Hříchy proti víře jsou mnohem těžší a závažnější než hříchy proti mravním ctnostem, včetně hříchů proti lidskému životu.³⁰ Hlavním důvodem takového přísného hodnocení je především závažnost obsahu, proti kterému jsou tyto hříchy vedeny, což je v tomto případě Bůh sám, jako věčná a nejvyšší Pravda. Takový hříšník nejen ohrožuje svou věčnou spásu, tu můžeme ztratit každým těžkým hříchem, ale zatvrzelostí proti víře si zavírá i cestu k Bohu, původci spásy, k odpuštění, k Církvi, prostřednici Božího odpuštění a nakonec i k samotnému pokání, takže se může dopustit i hříchu proti Duchu Svatému.³¹ Takovými hříchy jsou především odpadlictví (apostaze), které spočívá v odmítání křesťanství v jeho celku, a pak i kacířství, bludařství (hereze), které spočívá v zatvrzelém odmítání některého článku víry nebo pravdy víry. Co může člověka přivést k tak zlému rozhodnutí, je ve své podstatě vždycky tajemstvím zla, pýchy, vzpoury, která dřímá v našich vášních a hlubinách duše, kterou může uzdravit jen další zvláštní zásah Boží dobroty a lásky.

fr. Efrem Jindráček OP

10. CO PO NÁS ŽÁDÁ BŮH?

Bůh je dokonalý sám v sobě a nepotřebuje tedy nikoho a nic, aby existoval anebo se nějak zdokonalil. On nepotřebuje, abychom se mu klaněli a sloužili mu, jemu to nic nepřidá ani neubere. On nepotřebuje, abychom chodili do kostela a oddávali se modlitbě. **Především to potřebujeme my sami.** Bůh nás tak učinil, abychom ho potřebovali (a to vyplývá už ze samé podstaty, že jsme pouhými tvory) ne proto, aby se vyžíval v neomezené moci a vládě nad námi – to je u Boha nemyslitelné – ale aby nás mohl ze své lásky věčně obdarovávat.

Co po nás tedy žádá Bůh? Spíše se ale zeptejme: Proč nás Bůh stvořil? Proč jsme na světě? Katechismus na tuto otázku hned v prvním bodě odpovídá jasnými slovy: „*Na světě jsme proto, abychom sloužili Bohu a po smrti se dostali do nebe.*“³² Slovo „sloužit“ se sice dnešnímu člověku jeví hrůzostrašným způsobem, avšak katechismus hned pokračuje: „*Čím sloužíme Bohu?*“ a odpovídá: „*Bohu sloužíme tím, že 1. věříme v pravdy Boží, 2. žijeme v milosti posvěcující a plníme zákon Boží.*“ Tedy stručně řečeno máme uvěřit Bohu, varovat se toho, co nám škodí a brání ve spáse (hříchu) a konat, co nás k Bohu naopak přibližuje. Jinými slovy, máme se chopit jeho pomocné ruky, která k nám byla natažena, aby nás vytáhla z této pořádné bryndy.

Po nás chce tedy jediné – odpovědět na jeho lásku. To je vše. To je ten hlavní tažný princip, který dává smysl všemu ostatnímu, jako např. chození do kostela, poklekání k modlitbě, vyhýbání se hříchu... Nemysleme si však, že každá radost je hned hřích, a že je nezbytně nutné odříct se všech potěšení, vždyť i víno stvořil Bůh pro radost srdce: „*Obveselením srdce a radostí duše je víno, které se pije střídmě ve vhodnou chvíli.*“ (Sir 31, 28) ale jak se píše dále „*Trpkostí duše je víno, které se pije nad míru, vede jen k urážkám a pomstychtivosti; bolesti hlavy, hořkost a hanbu působí víno, pije-li se v hádce a hněvu.*“ (Sir 31, 29), tak je třeba odmítnout nemírné užívání těchto věcí, které navozují hřích. Bůh je Bohem láskyplného osobního vztahu. On touží po našem srdci, aby nás mohl věčně obdarovávat, avšak tento vztah musí být oboustranný. Bůh není ten, kdo se dá ochočit. Bůh má na zřeteli jiné kvality a vznešenější dobra než jak je neustále vidíme bez zřetele na věčnost a spásu duše. Ano, on nám chce dát více než to.

Chce utišit naši neuhasitelnou žízeň po lásce, nesmrtelnosti, dokonalosti, a dokonce je připraven dát nám i peníze, zdraví či nové auto, pokud to však opravdu potřebujeme a nebude nám to překážet ve spáse.

Jak se dostanu do nebe?

Z publikace Věroučné otázky a odpovědi: Ospravedlnění, cesta do nebe a další otázky – fr. Efrem Jindráček, OP

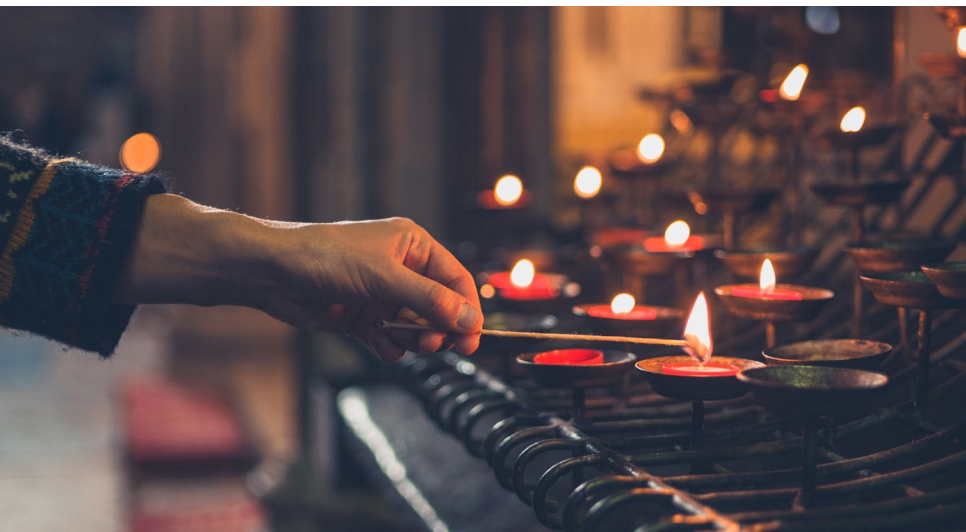
Podle učení Ježíše Krista, který je podle svědectví Nového zákona Spasitelem – tedy tím, kdo toto ospravedlnění přináší svou krvavou obětí –, je to především **víra v Něho**. Nikoli tedy „víra“ v cokoli či jakékoli náboženské přesvědčení. Víra, o které mluví Ježíš, apoštolové i celé křesťanské poselství, je víra jako ctnost: Nadpřirozená poznávací schopnost (kvalita) lidského ducha darovaná samotným Bohem jednotlivci, aby pevně a s jistotou přijal jako pravdivé to, co Bůh lidem o sobě zjevuje a co jinou cestou poznat nelze, protože jde o poznatky přirozeně nedostupné. Poznání Božího zjevení učí člověka církev, která tak pokračuje v apoštolské tradici hlásání evangelia. Víra je proto „ctností a účinnou cestou do nebe“ jen tehdy, pokud se vztahuje k Ježíši Kristu a svým obsahem odpovídá apoštolskému učení. Jinak jde o různá „náboženská přesvědčení“, která sice mohou být jakýmsi předstupněm ke skutečné víře, nejsou však „vírou“, která přináší spásu a spolehlivé pravidlo na cestě člověka do nebe.

Hlavním praktickým důsledkem víry je **volba křesťanského způsobu života** (život podle Božího zákona) a přijetí křtu. Právě **křest je prvním a nejdůležitějším krokem ospravedlnění** a objektivní proměny lidského nitra. Skrze křest vtiskuje Bůh každému člověku pevný základ nadpřirozené víry, kterou v něm započal při prvním doteku, pobídce k obrácení. Se křtem jde ruku v ruce základ nadpřirozené naděje (že toto vše je reálně možné a dostačující) a především lásky, která je hybným motorem celého křesťanského jednání. Tímto základním procesem je člověku vlita do duše nová kvalita, jíž je Boží milost posvěcující. Ta z něj dělá „Boží dítě“, Ježíšova učedníka, jemuž jsou odpuštěny všechny dosavadní hříchy a jenž je schopen fakticky dostát praktickým požadavkům Božího zákona: Křesťan může tuto nadpřirozenou výbavu ztratit jen osobním těžkým hříchem a znovu nabyt jen upřímnou lítostí, rozchodem s hříchem a pokáním vedoucím k přijetí „svátosti pokání“, čili svátostnou zpovědí.

Život nového křesťana – Kristova učedníka a Božího dítěte – však většinou nekončí smrtí po křtu, ba naopak většinou trvá ještě mnoho let. Proto Kristus ustanovil kromě křtu ještě dalších šest svátostí (sv. přijímání, zpověď, biřmování, manželství, kněžství a pomazání nemocných), které mají křesťanům pomáhat v nastoupené cestě obstát, zdokonalit se a dojít skutečně trvalé osobní svatosti – „spravedlnosti“ –, která je smyslem pozemského snažení a **podmínkou „vstupu do nebe“**.

Křesťanský život proto právem nazýváme duchovním bojem či zápasem. Jde nejen o přijímání svátostí, ale též zápas s dosavadními zlými sklony, slabostmi a nevědomostí. To se uskutečňuje plným životem v katolické církvi – životem ve společenství s Kristovým náměstkem (papežem) a s nástupci apoštolů (biskupy), přijímáním apoštolského učení, vytrvalou modlitbou, sebezáporem, trvalým pokáním (zpytování svědomí a osobní zpověď) a častým přijímáním Kristova těla – jedinečného prostředku k nabytí duchovní síly a nadpřirozené krásy.

fr. Efrem Jindráček OP

Poznámky

- 1 Nadpřirozené zjevení je jinými slovy nadpřirozený zásah a působení samotného Boha v dějinách, které vyžaduje víru. Ve Starém zákoně to bylo například zjevení skrze Mojžíše a v Novém zákoně se zjevil sám Boží Syn Ježíš Kristus.
- 2 viz pozn. 1
- 3 Posvátná Tradice je druhý pramen křesťanské (katolické) víry na stejné úrovni s Bibli (Písmem svatým). Tato skutečnost je dnes velmi opomíjena, neboť jasně odporuje tvrzení, že křesťanství je „náboženstvím knihy“, avšak přitom samotnou Bibli předcházelo ústní podání apoštolů – tedy Posvátná Tradice. Avšak ve světle Nového zákona.
- 4 Srov. Gn 1, 27
- 6 „Pro (svou) víru Henoch neumřel, ale byl přenesen (do nebe); zmizel, protože ho Bůh přenesl. Ještě předtím totiž, než byl přenesen, dostalo se mu osvědčení, že se zalíbil Bohu ...“ Ž 11, 5-6.
- 7 Srov. Sk 19, 2-4
- 8 Srov. Římský katechismus sv. Pia V. vydaný v r. 1566, česky Katechismus z nařízení sněmu tridentského k pastýřům duchovním, Praha 1867.
- 9 "Proto se rozhojnila bohatě milost Pána našeho a s ní víra a láska v Kristu Ježíši." 1Tm 1, 14. Viz též „Proto skláním svá kolena před Otcem [Pána našeho Ježíše Krista], od něhož mají své bytí všechny druhy (tvorů) na nebi i na zemi. Ať vám dá podle bohatství své velebnosti skrze svého Ducha sílu vnitřně zesílit, aby Kristus přebýval skrze víru ve vašich srdcích ...“ Ef 3, 14-17.
- 10 Srov. Ga 5, 22-23.
- 11 Srov. Výklad na Janovo evangelium, traktát 40, čl. 9; O Boží obci, kn. IV, kap. 20.
- 12 Třetí kniha Sentencí, dist. 23, kap. 2.
- 13 Srov. Summa Theologická, II-II, ot. 4, čl. 5.
- 14 Dekret Dei Filius, kap. 3; čes. překlad Dokumenty Prvního vatikánského koncilu, Krystal OP, Praha 2006, str. 71
- 15 Srov. Podlaha, Antonín: Výklad velikého katechismu, Praha 1940, čl. 800-807, str. 577-579.
- 16 Srov. 1K 13, 8-13; 2K 3, 18
- 17 Viz podrobný výklad tohoto tématu Garrigou-Lagrange, Reginaldus: De virtutibus theologicis, Torino 1949, str. 280-286.
- 18 Vážným problémem konkrétních, historických monoteismů je ovšem ta skutečnost, že často výslovně odmítají, vylučují, ba zatracují některé esenciální atributy Boží (Trojici osob, plození Syna aj., aby se záměrně vymezily vůči křesťanství. Tímto postojem se ovšem jejich „monoteismus“ posouvá do sféry intelektuální fikce.
- 19 Srov. divy egyptských mágů srovnatelných s Mojžíšovými Ex 7, 11 nebo Mt 24, 24; 2Te 2, 10; Zj 13,13; 19, 20
- 20 Český překlad Bárta, J. B.: Žaltář římského breviáře, Praha 1947.

- 21 „Potvrzujeme, pravíme, definujeme a prohlašujeme, že jest ke spáse zapotřebí, aby každá stvořená bytost byla římskému papeži podrobena.“ Překlad a podrobný český komentář Pospíšil, Josef: Co jest Církev? Brno 1925, str. 134-136.
- 22 Tamtéž, str. 503-504.
- 23 Jedná se o případ jezuity Leonarda Feeney (1897-1978), srov. Dopis Sv. Oficia bostonskému arcibiskupovi z 8. srpna 1949 a nakonec i exkomunikační dekret ze 4. února 1953 publikovaný v Acta Apostolicae Sedis, 45, 1953, str. 100.
- 24 Starozákonní postava z Bible.
- 25 srov. Sv. Ambrož: Komentář k Lukášovu evangeliu, IV, 772).
- 26 Svátosti (křest, biřmování, eucharistie, svatá zpověď, pomazání nemocných, kněžství, manželství) jsou v církvi posvátné úkony, které ustanovil Pán Ježíš k našemu posvěcení.
- 27 „Boží opice“ se nazývá padlý anděl, který se ve své pýše odmítl klanět Bohu a ve snaze "být jako Bůh" nedokáže nic jiného, než napodobovat Boha, avšak se zacílením páchat zlo.
- 28 Getsemanská zahrada – zahrada na úpatí Olivové hory u Jerusalema, kde Kristus vytrpěl nesnesitelné úzkosti před svým ukřižováním.
- 29 Církev bojující je církev na této zemi; církev trpící jsou duše v očistci; církev vítězná jsou svatí v nebi.
- 30 Katolická Církev proto od počátku trestala a trestá hříchy proti víře nejvyššími kanonickými tresty, jako zločiny proti víře, viz CIC (1983) kán. 1364.
- 31 Podlaha, Výklad, čl. 789, str. 572.
- 32 Katechismus katolického náboženství kardinála Františka Tomáška.

Zkratky

Bible, Písmo Svaté Starého a Nového zákona, Český ekumenický překlad.

Gn – První kniha Mojžíšova (Genesis)	Ř – List Římanům
Ex – Druhá kniha Mojžíšova (Exodus)	2K – Druhý list Korintským
Nu – Čtvrtá kniha Mojžíšova (Numeri)	Ga – List Galatským
Ž – Kniha žalmů	Ef – List Efezským
Sir – Sírachovec	1Te – První list Tesalonickým
	2Te – Druhý list Tesalonickým
Mt – Evangelium podle sv. Matouše	1Tm – První list Timoteovi
Mk – Evangelium podle sv. Marka	Žd – List Židům
Lk – Evangelium podle sv. Lukáše	1J – První list Janův
J – Evangelium podle sv. Jana	Zj – Zjevení Janovo
Sk – Skutky apoštolů	

Literatura

Bible, Písmo Svaté starého a Nového zákona, Český ekumenický překlad.

TOMÁŠEK, František, *Katechismus katolického náboženství*. Dědictví Svatováclavské, 2016.

GRYGAR, Jiří. *Věda a víra*. [Viděno: 25-4-2023]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/knihovna/jiri-grygar-veda-a-vira>.

FRANKENBERGER, Ernst, *Výroky Velkých přírodovědců o Bohu*. Řím: Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1976.

JINDRÁČEK, Efrem, „Vím, komu jsem uvěřil“, *Almanach článků pro katolickou spiritualitu – Život z víry*. Brno: Una Voce Česká republika, 2015. ISBN: 978-80-905311-2-3.

PLESKAČ, Jiří Adolf, Proč dnes věřit v Boha?, *Almanach článků pro katolickou spiritualitu – Život z víry*. Brno: Una Voce Česká republika, 2015. ISBN: 978-80-905311-2-3.

JINDRÁČEK, Efrem, Ospravedlnění, cesta do nebe a další otázky, *Věřoucné otázky a odpovědi*, příloha k čtrnáctideníku RC Monitor, 2007, str. 72-73.

PROČ VĚŘIT A K ČEMU JE NÁM BŮH?

P. Mgr. Ing. Jiří A. Pleskač

ve spolupráci s Cisterciácké opatství Vyšší Brod, A. D. 2023

Sazba a grafika: Cisterciácké opatství Vyšší Brod

Vydáno vlastním nákladem 2023

www.klastervyssibrod.cz

*(...) A jaký je lék na naši stálou nedůvěru,
přesvědčení, že nám Bůh ukřivdil, nebo dokonce
samou pochybnost v jeho existenci? Absolutně
prostá věc! Toto zvolání:
Bože, existuješ-li, dej se mi poznat!*